

Statusne promjene

Milković, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:853074>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet

Katedra za trgovačko pravo i pravo društva

Student: Lucija Milković

Statusne promjene

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Petar Miladin

Zagreb, svibanj 2022

1 SADRŽAJ

2	UVOD	1
2.1	Pojam i vrste statusnih promjena trgovačkih društva	1
2.2	Razlika statusnih promjena i i drugih promijena trgovačkog društva	2
3	STATUSNE PROMJENE DIONIČKOG DRUŠTVA.....	2
4	PRIPAJANJE DIONIČKOG DRUŠTVA DRUGOM DIONIČKOM DRUŠTVU	3
4.1	Ugovor o pripajanju.....	3
4.2	Izješće o pripajanju, revizija pripajanja i provijera pripajanja od strane nadzornog ili upravnog odbora	6
4.3	Odobrenje ugovora o pripajanju od strane glave skupštine	7
4.4	Uloga povećanja temeljnog kapitala kod pripajanja.....	10
4.5	Povjerenik za pripajanje i sudsko ispitivanje omjera zamjene dionica.....	11
4.6	Upis pripajanja u sudski registar	13
4.7	Pravni učinci statusne promijene pripajanja.....	15
5	PRIPAJANJE DIONIČKOG DRUŠTVA DRUŠTVU S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU 17	
5.1	Ugovor o pripajanju dioničkog društva društvu s ograničenom odgovornošću	18
5.2	Povećanje temeljnog kapitala radi pripajanja, zamjena dionica za poslovne udjele i sudsko ispitivanje omjera zamjene dionica za poslovne udjele	19
5.3	Prijava za upis pripajanja i provedba upisa pripajanja.....	19
6	SPAJANJE DIONIČKIH DRUŠTAVA.....	20
6.1	Provedba spajanja dioničkih društva	21
6.2	Pravne posljedice spajanja dioničkih društva.....	21
7	PODJELA DIONIČKOG DRUŠTVA	22
7.1	Podjela s osnivanjem	22
7.2	Plan podjele i očuvanja kapitala.....	22
7.3	Odlučivanje o podjeli.....	24
7.4	Upis statusne promijene podjele u sudski registar i pravni učinci podjele	25
7.5	Zaštita vjerovnika kod statusne promijene podjele	26
7.6	Podjela s preuzimanjem	27
8	PREOBLIKOVANJE.....	28
8.1	Općenito.....	28

8.2	Preoblikovanje dioničkog društva	28
8.3	Preoblikovanje dioničkog društva u društvo s ograničenom odgovornošću	29
8.4	Upis preoblikovanja u sudski registar i pravni učinci upisa preoblikovanja u sudski registar 30	
8.5	Pobijanje odluke o preoblikovanju	30
9	ZAKLJUČAK.....	31
10	LITERATURA	32

Ja, Lucija Milković pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Lucija Milković

2 UVOD

Tržište i njegova promijenjivost u 21. stoljeću nametnulo je zakonodavcu zadatak omogućiti trgovačkim društvima da tijekom svog postojanja, uz ispunjenje zakonom propisanih uvjeta mogu provesti jednu ili više statusnih promjena. Trgovačka društva statusne promjene provode motivirane različitim razlozima i ciljevima poput gospodarske reorganizacije i jednostavnijeg funkcioniranja na tržištu. Statusna promjena trgovačkog društva čest je slučaj u suvremenom gospodarstvu. Cilj ovog rada je definirati statusne promjene, analizirati vrste statusnih promjena te uvijete koji moraju biti ispunjeni kako bi se statusna promjena stvarno i pravnom provela. Objasniti će kako se provodi statusna promjena u sudskom registru pri nadležnom Trgovačkom sudu. Analizirati će pravne posljedice statusnih promjena društva te od kakvog su utjecaja na članove društva, radnike i treće osobe.

2.1 POJAM I VRSTE STATUSNIH PROMJENA TRGOVAČKIH DRUŠTVA

Pojam statusnih promjena nije konkretno definiran Zakonom o trgovačkim društvima. Akademik Jakša Barbić u knjizi *Pravo društava* navodi da: „o statusnoj promjeni trgovačkog društva je riječ kada trgovačko društvo, temeljem vlastite odluke, izazove takve pravne promijene nakon kojih se ono s obzirom na obilježja prije promijena više ne može smatrati istim društvom.“¹ Društva kapitala imaju prema Zakonu o trgovačkim društvima² na raspolaganju sve vrste statusnih promjena koje Zakon o trgovačkim društvima propisuje. Statusne promjene su fakultativnog karaktera. Statusna promjena trgovačkog društva može se zabraniti ali trgovačko društvo se ne može prisiliti na statusnu promjenu. Prema Zakonu o trgovačkim društvima razlikujemo: pripajanje, spajanje i podjelu trgovačkih društva te preoblikovanje društva koje nije statusna promjena u pravnotehničkom smislu.³ Statusne promjene društva s ograničenom odgovornošću i dioničkog društva vrlo su slične stoga razlike statusnih promijena društva s ograničenom odgovornošću i dioničkog društva nalazimo samo u pojedinostima koje su nužna posljedica razlika pravnih naravi navedenih društva.

¹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1637

² Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22 (dalje u tekstu: Zakon o trgovačkim društvima)

³ Zakon o trgovačkim društvima, glava VII

2.2 RAZLIKA STATUSNIH PROMJENA I I DRUGIH PROMJENA TRGOVAČKOG DRUŠTVA

Statusne promjene propisane su zakonom i to je osnova razlikovanja statusnih promjena i svih ostalih promjena trgovačkog društva koje se ne smatraju statusnim promjenama.

Prestrukturiranje imovine društva osnivanjem novog društva ili više novih društva ne smatramo statusnom promjenom jer je dioničko društvo pravno ostalo isto društvo koje je bilo i prije prestrukturiranja imovine. Posljedica prestrukturiranja je u tome što se nakon prestrukturiranja u imovini društva nalaze udjeli u novim društvima. Ulaženje društva u koncern⁴ nije statusna promjena jer društvo ostaje pravno samostalno neovisno o tome što se nalazi u određenom odnosu prema ovisnim društvima ukoliko je je postalo vladajuće društvo, odnosno neovisno što se nalazi u određenom odnosu prema vladajućem društvu. Društva u koncernu ostaju bez dijela ekonomske samostalnosti u cilju povećanja dobiti što ne smatramo statusnom promjenom jer su i dalje pravno samostalna. Trgovačko društvo može promijeniti tvrtku, sjedište ili predmet poslovanja. Takve promjene ne smatraju se statusnim promjenama jer se njima društvo ne mijenja. Tvrtka je ime pod kojim društvo posluje i sudjeluje u pravnom prometu.⁵ Promjenimo li tvrtku, samo smo promijenili ime trgovačkog društva kojim se ono identificira u odnosu prema trećima, ali trgovačko društvo je pravno ostalo jednako trgovačkom društvu prije promjene tvrtke.

3 STATUSNE PROMIJE DIONIČKOG DRUŠTVA

Zakonom o trgovačkim društvima propisano je pripajanje dioničkih društva, spajanje dioničkih društva, podjela dioničkog društva, preoblikovanje dioničkog društva u neko drugo društvo i prekogranična pripajanja i spajanja društava. Ove statusne promjene nisu isključive. Moguća je kombinacija više statusnih promjena poput pripajanja zajedno s preoblikovanjem. Dioničko društvo koje provodi više statusnih promjena mora poduzeti propisane radnje za svaku statusnu promjenu koju provodi.⁶ U svim navedenim slučajevima ne provodi se likvidacija dioničkog društva, odnosno društvo gospodarski nastavlja bez obzira što je došlo do statusne promjene. Vlasnici dionica ostaju članovima društva u drugačijoj članskoj strukturi. Statusne promjene dioničkog društva omogućuju jednostavno prestrukturiranje s

⁴ Zakon o trgovačkim društvima, Glava VI, čl. 476 : Ako se vladajuće i jedno ili više ovisnih društava objedine jedinstvenim vođenjem od strane vladajućega društva, ona čine koncern, a pojedinačna društva su društva koncerna. Smatra se da su jedinstvenim vodstvom objedinjena društva među kojima je skopljen ugovor o vođenju poslova društva (članak 479.) ili od kojih se jedno društvo priključuje drugome (članak 503.). Pretpostavlja se da ovisno i vladajuće društvo čine koncern.

⁵ Zakon o trgovačkim društvima, čl.11 : Tvrtka je ime pod kojim trgovačko društvo posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu.

⁶ U navedenom slučaju to bi bile propisane radnje za pripajanje i propisane radnje za preoblikovanje.

obzirom da kod statusnih promjena nije potrebno provesti likvidaciju i osnivanje novog društva pa možemo zaključiti kako su statusne promjene dioničkog društva brz put prema postizanju cilja same promjene.⁷ Ciljevi mogu biti različiti, a najčešće su motivirani lakšim djelovanjem dioničkog društva na tržištu.

4 PRIPAJANJE DIONIČKOG DRUŠTVA DRUGOM DIONIČKOM DRUŠTVU

Pripajanje je statusna promjena pri kojoj se prenosi cijela imovina jednog ili više pripojenih društva, društvu preuzimatelju u zamjenu za dionice tog društva. Kod pripajanja se ne provodi likvidacija.⁸ Dioničari članstvo nastavljaju u društvu preuzimatelju. Ukoliko društvo ne unosi cijelu imovinu u zamjenu za dionice društva preuzimatelja, ne radi se o pripajanju.⁹ Zakon o trgovačkim društvima propisuje da je za pripajanje potrebna: priprema pripajanja, izvješće o pripajanju, revizija pripajanja, provjera pripajanja od strane nadzornog odbora, ugovor o pripajanju, odobrenje ugovora o pripajanju od strane glavne skupštine, prijava za upis i upis pripajanja u sudski registar. Pravna posljedica pripajanja je prestanak pripojenog društva. Pripojeno društvo gospodarski se nastavlja u društvu preuzimatelju. Vremenski gledano, pripajanje se može provesti sve dok u procesu likvidacije društva ne počne podjela imovine dioničarima.¹⁰ U tom slučaju govorimo o nastavljanju društva za koje nije potrebna posebna odluka o nastavljanju jer samim poduzimanjem radnji pripajanja dolazi do nastavljanju društva.¹¹

4.1 UGOVOR O PRIPAJANJU

Zakon o trgovačkim društvima propisuje da za pripajanje dioničkog društva drugom dioničkom društvu potrebno je sklopiti ugovor o pripajanju u obliku javnobilježničke

⁷ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1639

⁸ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 512, st. 1 : Jedno ili više dioničkih društva mogu se pripojiti drugome dioničkom društvu bez da se provede postupak likvidacije prijenosom cijele imovine jednoga ili više društava (pripojenih društava) drugome društvu (društvu preuzimatelju) u zamjenu za dionice toga društva

⁹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1641

¹⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 384., st 1 : Ako društvo prestaje zbog proteka vremena ili na temelju odluke glavne skupštine, ona može sve dok ne počne podjela imovine dioničarima donijeti odluku o tome da se društvo nastavlja. Za takvu odluku traži se da se dadu glasovi koji predstavljaju najmanje tri četvrtine glasova temeljnoga kapitala zastupljenoga na glavnoj skupštini pri donošenju odluke. Statutom se može odrediti da je za to potrebna veća većina a može se zahtijevati i ispunjenje dodatnih pretpostavki.

¹¹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1642

isprave.¹² Ugovor se sklapa između društva koje se pripaja i društva preuzimatelja.¹³ Ugovorom će se urediti važna pitanja pripajanja, a Zakonom o trgovačkim društvima je propisano što ugovor mora obavezno sadržavati. Moguće je pripajanje više društva. Ugovor će u ime svakog pripojenog društva sklopiti njegova uprava, odnosno izvršni direktori. Prokurist društva ne može sklopiti ugovor o pripajanju sam jer Zakon o trgovačkim društvima izričito propisuje da ugovor o pripajanju može sklopiti uprava, odnosno izvršni direktori koji u zastupanju društva djeluju onako kako to proizlazi iz Zakona o trgovačkim društvima, odnosno statutom. Sklapanje ugovora o pripajanju je prva radnja pri provođenju statusne promjene pripajanja uz izuzetak sklapanja ugovora o pripajanju nakon odobrenja glavnih skupština trgovačkih društva koja sudjeluju u pripajanju.¹⁴ Ugovorom o pripajanju uređuju se i druga pitanja važna za društva koja sudjeluju u pripajanju te je on obično rezultat međusobnog kompromisa jer su interesi društva koja sudjeluju u pripajanju i njihovih dioničara često suprotstavljani. Zakon o trgovačkim društvima propisuje obvezni sadržaj ugovora o pripajanju: tvrtke i sjedišta društava koja sudjeluju u pripajanju, sporazum o prijenosu imovine svakog društva koje se pripaja u zamjenu za dionice društva preuzimatelja, omjer zamjene dionica, a ako je potrebno i doplate u novcu, ako je omjer zamjene dionica takav da nije moguće da se jedna ili više dionica pripojenog društva zamijene za cijeli broj dionica društva preuzimatelja, visinu novčanih doplata te odredbu da će se doplate platiti društvu preuzimatelja ili tvrtku odnosno ime i prezime osobe koja će te iznose platiti, pojedini o prijenosu dionica društva preuzimatelja dioničarima pripojenih društava, vrijeme od kada te dionice daju pravo na sudjelovanje u dobiti društava i sve pojedini glede tog prava, vrijeme od kada radnje pripojenog društva vrijede kao da su poduzete za račun društva preuzimatelja, prava koja društvo preuzimatelja daje svakome pojedinome dioničaru i imateljima vrijednosnih papira pripojenog društva te svaku posebnu pogodnost koja se daje svakome članu uprave odnosno izvršnome direktor ili članu nadzornog odnosno upravnog odbora društava koja sudjeluju u pripajanju ili revizoru pripajanja.¹⁵ Omjer zamjene dionica i eventualne doplate u novci, revizija i izvješće o pripajanju te pojedini o prijenosu dionica društva preuzimatelja dioničarima društva koje se pripaja ne moraju se u ugovoru o pripajanju navesti ukoliko društvo preuzimatelja drži sve dionice društva koje se pripaja jer će sve dionice društva koje se pripaja pripasti društvu preuzimatelju, stoga nema potrebe da se navedeno unosi u ugovor o pripajanju. Kod pripajanje više društava, navedeni podatci navest će se u ugovoru o pripajanju društva kod kojih sve dionice ne drži preuzimatelj, a tih podataka

¹² Zakon o trgovačkim društvima, čl. 518: Ugovor o pripajanju mora se sklopiti u obliku javnobilježničke isprave.

¹³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 513. st.1. : Uprave, odnosno izvršni direktori društava koja sudjeluju u pripajanju sklapaju ugovor o pripajanju.

¹⁴ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1643

¹⁵ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1643 - 1644

neće biti za društvo gdje preuzimatelj drži sve dionice društva koje se pripaja. Zakon o trgovačkim društvima ne propisuje da se izričito u ugovoru o pripajanju mora navesti da je riječ o društvu kojeg sve dionice drži društvo preuzimatelj. Ugovor o pripajanju koji ne sadrži navedeni podatak neće biti nevaljan. Ugovorom o pripajanju mora se jasno izraziti volja za prenošenjem imovine u zamijenu za dionice društva preuzimatelja. Sveopće sljedništvo pravna je posljedica pripajanja, stoga na društvo preuzimatelja osim imovine prelaze i obveze pripojenog društva, međutim nije potrebno u ugovoru posebno specificirati imovinu i obveze društva koje se pripaja. Ugovor će biti valjan i bez toga. Vrlo važan sadržaj ugovora o pripajanju je omjer zamjene dionica, a često je to i najspornije pitanje ugovora budući da se mora ugovoriti koliko će dioničar društva koje se pripaja dobiti dionica društva preuzimatelja u zamijenu za dionice što ih ima u društvu koje se pripaja. Često dolazi do toga da dioničar društva koje se pripaja nema dovoljan broj dionica da bi po omjeru zamjene dobili točan broj dionica društva preuzimatelja. U tom slučaju dioničar ima pravno na doplatu u novcu od strane društva preuzimatelja. Doplata u novcu je u praksi vrlo jednostavna jer dioničar ima dovoljno dionica da bi dobio dionicu društva preuzimatelja i ostatak u obliku novčane naknade, međutim ukoliko dioničar nema dovoljno dionica da bi dobio dionicu društva preuzimatelja situacija je drugačija i kompliciranija. Dioničar bi trebao dopustiti da se dionica izloži prodaji za njegov račun, a takvu dionicu bi mogli kupiti ostali dioničari kako bi dobili dovoljan broj dionica potrebnih za zamjenu.¹⁶ Ugovorom treba odrediti kako će se obaviti prijenos dionica društava preuzimatelja dioničarima društva koje se pripaja tako da se odredi kada će se to učiniti i trebaju li dioničari poduzeti neke radnje ili će to učiniti uprava, odnosno izvršni direktori po službenoj dužnosti. Pravo na dividendu dioničara društva koje se pripaja određuje se prema poslovnim godinama za koje se dobit iskazuje u računu dobiti i gubitka. Prava koja se dioničarima daju ne treba posebno navoditi u ugovoru ukoliko među njima nema razlike.¹⁷ Ugovorom se mora urediti sudbina vrijednosnih papira koje je izdalo društvo koje se pripaja. Ugovorom se moraju navesti pogodnosti koje se daju članovima organa društva koja sudjeluju u pripajanju i revizoru pripajanja kako bi dioničari za to znali prilikom glasovanja u glavnoj skupštini o odobrenju ugovora o pripajanju.¹⁸

¹⁶Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1645

¹⁷ U ugovoru će se navoditi prava dioničara ukoliko među njima ima nekih razlika, primjerice kome i zašto se daju povlaštene dionice.

¹⁸ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1646

4.2 IZVJEŠĆE O PRIPAJANJU, REVIZIJA PRIPAJANJA I PROVIJERA PRIPAJANJA OD STRANE NADZORNOG ILI UPRAVNOG ODOBORA

Izvješće o pripajanju mora biti sastavljeno prije održavanja glavnih skupština društva koja sudjeluju u pripajanju. Izvješće sastavljaju izvršni direktori društava koja sudjeluju u pripajanju. Smisao izvješća je osigurati da dioničari budu obaviješteni o svim okolnostima pripajanja. Izvješćem se na opširan način obrazlažu gospodarski i pravni razlozi pripajanja, posljedice pripajanja na društvo te zašto je pripajanje ugovorom tako uređeno. U izvješću mora biti naveden omjer dionica i visine doplata u novcu što mora biti potkrijepljeno bročanim iskazima kako bi dioničari mogli sami provjeriti točnost tvrdnji iz izvješća te kako bi stekli dojam o zamjeni dionica koju treba provesti.¹⁹ Ugovor o pripajanju ne može se pobijati zbog toga što je omjer zamjene dionica prenisko odmjeren.²⁰ Procjena imovine društva je osnova po kojoj se određuje omjer zamjene dionice, a ona čini važan dio izvješća. Procijenjuje se imovina društva koja sudjeluju u pripajanju pri čemu treba primjeniti ista mjerila. Mjerila se moraju navesti u svakome izvješću kako bi se moglo utvrditi jesu li primjenjena ista mjerila što je pokazatelj pouzdanosti procijena koje su obavljene. U izvješću se može navesti predviđanje poslovnih rezultata poslije pripajanja usporedno s poslovnim rezultatima prije pripajanja, međutim izvješće mora prikazati realno stanje stvari i razumna poslovna očekivanja. Uprave odnosno izvršni direktori mogu sastaviti zajedničko izvješće o pripajanju.²¹ Izvješće potpisuju članovi uprave, odnosno izvršni direktori koji su ovlašteni zastupati društvo.²² Ugovor o pripajanju društava koja sudjeluju u pripajanju moraju pregledati revizori ili revizor.²³ Prijedlog za imenovanje revizora podnosi nadzorni odnosno upravni odbor društva, imenuje ih trgovački sud na području kojeg je sjedište društva, a odluku o imenovanju donosi u izvanparničnom postupku. Na odgovornost revizora pripajanja, njihovih pomoćnika i zakonskih zastupnika društva koje obavlja reviziju primjenjuju se propisi kojima se uređuje revizija.²⁴ Ukoliko upravni odnosno nadzorni odbori svih društava

¹⁹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1646

²⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 532, st. 1 : Odluka kojom je glavna skupština pripojenoga društva odobrila ugovor o pripajanju ne može se pobijati zbog toga što je omjer zamjene dionica prenisko odmjeren. Ako je on prenisko odmjeren, sud može na temelju zahtjeva odrediti da se doplate iznosi koji ne mogu prelaziti deseti dio ukupnoga nominalnoga iznosa danih dionica odnosno temeljnog kapitala koji otpada na dane dionice bez nominalnog iznosa.

²¹ U tom slučaju nema odvojenih izvješća za svako dioničko društvo već se sastavlja jedno izvješće na istom mjestu, primjenom istih mjerila. Takvo zajedničko izvješće o pripajanju olakšava dioničarima usporedbu postupaja u svim društvima zahvaćenim pripajanjem.

²² Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1648

²³ Revizor- Revizor ispituje i ocjenjuje financijska izvješća te podatke i metode koji se primjenjuju pri sastavljanju financijskih izvješća, na temelju kojih daje stručno mišljenje o realnosti i objektivnosti stanja imovine, kapitala, obveza i rezultata poslovanja poduzetnika

²⁴ Zakon o reviziji NN 127/17

stave zajednički zahtjev, sud može za sva društva koja sudjeluju u pripajanju imenovati iste revizore.²⁵ Revizori izrađuju pisano izvješće o obavljenoj reviziji koje se mora zaključiti izjavom o tome dal' je primjeren predložen omjer zamjene dionica. Revizori provjeravaju predložen omjer zamjene dionica. Revizori moraju prethodno ispitati kako su utvrđene vrijednosti imovina društava koje sudjeluju u pripajanju. U izvješću revizori moraju navesti metode kojima je određen omjer zamjene dionica, razloge zbog kojih su te metode primjenjene te kakvi bi omjeri bili kada bi se primjenile različite metode. Navedeno je potrebno kako bi se dioničarima omogućila valjana prosudba o pouzdanosti procjene tih imovina.²⁶ Zakon o trgovačkim društvima propisuje da revizija nije potrebna ako sve dionice društva koje se pripaja drži društvo preuzimatelj, a pripaja li se društvu preuzimatelja više društava, revizija neće biti potrebna samo za društva gdje sve dionice drži društvo preuzimatelj.²⁷ Druga situacija za koju Zakon o trgovačkim društvima propisuje da revizija nije potrebna je ako svi imatelji dionica koje daju pravo glasa svih društava koja sudjeluju u pripajanju dadu izričitu izjavu o tome da se odriču revizije pripajanja.²⁸ Upravni odnosno nadzorni odbor svakog društva koje sudjeluje u pripajanju mora sastaviti pisano izvješće na temelju izvješća uprave o pripajanju i izvješća revizora o pripajanju. Izvješće nije potrebno ako svi imatelji dionica društava koja sudjeluju u pripajanju izričito izjave da se odriču prava na to izvješće. Izjava mora biti u obliku javnobilježničke isprave.²⁹

4.3 ODOBRENJE UGOVORA O PRIPAJANJU OD STRANE GLAVE SKUPŠTINE

Uvjet valjanosti ugovora o pripajanju je odobrenje ugovora od strane glavnih skupština svih društava koja sudjeluju u pripajanju. Glavna skupština će najčešće odlučivati o već sklopljenom ugovoru, međutim moguće je da predmet odlučivanja bude nacrt ugovora koji će uprave odnosno izvršni direktori sklopiti tek nakon što ga odobre glavne skupštine. U tom slučaju nacrt mora biti konačan, odnosno pri sklapanju se ne smije odstupiti od nacrtu jer bi takav nacrt bio različit od nacrtu koji je odobren što znači da izmijenjen nacrt nebi imao

²⁵ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1648

²⁶ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1649

²⁷ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 531, st. 2. : Ako sve dionice društva koje se pripaja drži društvo preuzimatelj, podaci o zamjeni dionica iz članka 513. stavka 2. točke 3. i 4. te izvješća iz članka 514. i 515.a ovoga Zakona te revizija pripajanja iz članka 515. ovoga Zakona nisu potrebni ako se odnose samo na pripajanje toga društva. Na taj se slučaj pripajanja ne primjenjuje odredba članka 526. ovoga Zakona. Odredbe prethodnog stavka ovoga članka primjenjuju se na odgovarajući način

²⁸ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 515, st. 5. : Revizija pripajanja nije potrebna, ako svi imatelji dionica koje daju pravo glasa svih društava koja sudjeluju u pripajanju dadu izričitu izjavu o tome da se odriču revizije pripajanja.

²⁹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1650

odobrenje glavne skupštine. Odluku o odobrenju ugovora glavna skupština donosi glasovima koji predstavljaju najmanje tri četvrtine temeljnog kapitala zastupljenog na toj skupštini u vrijeme donošenja odluke. Ako je društvo izdalo uz redovne i povlaštene dionice, navedenom većinom posebnu odluku moraju donjeti dioničari svakog roda dionica, a ugovor će se smatrat odobrenim ako je o tome donesena posebna odluka dioničara svakog roda dionica.³⁰ Pripajanje se ne može provest kada ugovor o pripajanju nije odobren od strane glavnih skupština.³¹ Ugovor o pripajanju je ugovor sa više ugovornih strana, nevaljanost ugovora za jednu od strana ima za posljedicu nevaljanost cijelog ugovora, a ugovor će biti nevaljan za onu stranu koja nije ishodila odobrenje glavne skupštine.³² Zakon o trgovačkim društvima propisuje da odobrenje ugovora o pripajanju od strane glavne skupštine nije potrebno kada društvo preuzimatelj drži dionice na koje otpada najmanje devet desetina temeljnoga kapitala pripojenoga društva osim ako dioničari toga društva čiji udjeli zajedno dosižu najmanje dvadeseti dio temeljnoga kapitala zahtijevaju da se sazove glavna skupština, koja treba odlučiti o davanju odobrenja za pripajanje. Ako se ne traži održavanje glavne skupštine, uprava, odnosno izvršni direktori društva preuzimatelja moraju najmanje mjesec dana prije održavanja glavne skupštine pripojenog društva, koja će odlučivati o davanju suglasnosti na ugovor o pripajanju osigurati dioničarima ostvarenje njihova prava na uvid.³³ Prije nego što se sazove glavna skupština i pristupi odlučivanju o ugovoru, ugovor mora biti dostavljen registarskom sudu. Nakon što se ugovor dostavi registrarskom sudu, društvo mora objaviti da je ugovor o pripajanju predan u sudski registar. Izuzetak od ovog pravila je ukoliko je od saziva glavne skupštine pa do zaključenja ugovor o pripajanju dostupan na internetskoj stranici društva uz uvjet da se ugovor može preuzeti sa internetske stranice bez naknade. Pravo dioničara na obaviještenost zahtijeva da se dioničarima omogući uvid u propisanu dokumentaciju u poslovnim prostorijama društva, odnosno da ih se obavijesti o dostupnosti dokumentacije na internetskoj stranici društva. Pravo na uvid vrijedi od sazivanja glavne

³⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 168 : Dionice koje daju ista prava čine rod dionica.

³¹ U situaciji kada sudjeluje više društava u pripajanju i ugovor ne bude odobren od glavne skupštine jednog društva pripajanje se svejedno ne može provesti jer je ono zamišljeno kao jedinstven postupak koji čini cjelinu.

³² Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1651

³³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 531. st. 1. : Ako društvo preuzimatelj drži dionice na koje otpada najmanje devet desetina temeljnoga kapitala pripojenoga društva, za pripajanje se ne traži odobrenje glavne skupštine društva preuzimatelja, osim ako dioničari toga društva čiji udjeli zajedno dosižu najmanje dvadeseti dio temeljnoga kapitala zahtijevaju da se sazove glavna skupština, koja treba odlučiti o davanju odobrenja za pripajanje. Dioničare se u objavi iz članka 517. stavka 1. ovoga Zakona mora upozoriti na to njihovo pravo. Ako se ne traži održavanje glavne skupštine, uprava, odnosno izvršni direktori društva preuzimatelja moraju najmanje mjesec dana prije održavanja glavne skupštine pripojenog društva, koja će odlučivati o davanju suglasnosti na ugovor o pripajanju, osigurati dioničarima ostvarenje njihova prava iz članka 517. stavka 2. ovoga Zakona.

skupštine.³⁴ Pravo na obaviještenost dolazi do izraža i tijekom održavanja glavne skupštine jer se svakom dioničaru mora omogućiti uvid u spomenute isprave, a uprava odnosno izvršni direktori moraju na početku glavne skupštine usmeno obrazložiti ugovor o pripajanju. Dioničari imaju pravo dobiti obavijesti o svim bitnim činjenicama vezanim za druga društva koja sudjeluju u pripajanju.³⁵ Zakon o trgovačkim društvima uvelike olakšava obaveze društva ukoliko su isprave u koje dioničari imaju pravo uvida objavljene i dostupne na internetskoj stranici uz uvjet da ih dioničari mogu besplatno preuzeti.³⁶ Zakon o trgovačkim društvima omogućuje pobijanje odluke skupštine u roku od 30 dana od donošenja odluke.³⁷ Odluka se ne može pobijati ukoliko su već nastale pravne posljedice samog pripajanja.³⁸ Nakon upisa pripajanja u sudski registar više se ne može s uspjehom ustati s tužbom za pobijanje odluke glavne skupštine ukoliko bi razlog takvog pobijanja bio u nekom nedostatku tijekom pripajanja.³⁹ Pobijanje odluke nije dopušteno ni zbog toga što je omjer zamjene dionica prenisko odmjeren, u tim situacijama zakonom je propisan izvanparnični put za zaštitu interesa dioničara.⁴⁰

³⁴ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 517. st. 2 : Od sazivanja glavne skupštine iz stavka 1. ovoga članka moraju se u poslovnim prostorijama društva staviti na uvid dioničarima: 1. ugovor o pripajanju; 2. godišnja financijska izvješća, a ako ih je društvo dužno izraditi i izvješća o stanju društava koja sudjeluju u pripajanju za posljednje tri poslovne godine, Odredbom članka 188. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima, NN 137/09, stupio na snagu 1. svibnja 2010., djelomično izmijenjena točka 2. 3. ako se zadnja godišnja financijska izvješća odnose na poslovnu godinu koja je istekla više od šest mjeseci prije sklapanja ugovora o pripajanju, i nova takova izvješća na određeni dan od kojega nije proteklo više od tri mjeseca od dana sklapanja ugovora o pripajanju, 4. izvješća uprava, odnosno izvršnih direktora društava koja sudjeluju u pripajanju iz članka 514. ovoga Zakona, izvješća o reviziji iz članka 515. ovoga Zakona i izvješća nadzornih, odnosno upravnih odbora iz članka 515.a ovoga Zakona.

³⁵ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1653

³⁶ Ova odredba zakona pogodna je za društvo iz razloga što u tom slučaju isprave ne moraju biti izložene u poslovnim prostorijama društva, društvo ne mora na zahtjev davati besplatne prijepise tih isprava, nije potrebno usmeno obrazlaganje ugovora o pripajanju te se isprave ne moraju za vrijeme održavanja glavne skupštine dati na uvid dioničarima.

³⁷ Zakon o trgovačkim društvima čl. 529. : Tužba za pobijanje odluke glavne skupštine o pripajanju ili tužba za utvrđenje njene ništetnosti može se podići samo u roku od 30 dana od donošenja odluke.

³⁸ Zakon o trgovačkim društvima čl. 530. st.2. : Nakon nastanka pravnih posljedica pripajanja osoba koja zbog odredbe članka 529. ovoga Zakona više ne može pobijati odluku glavne skupštine o pripajanju ili tražiti da se utvrdi njezina ništetnost, može ustati sa zahtjevom za naknadu štete. Taj zahtjev se uvijek podnosi protiv društva preuzimatelja

³⁹ Zakon o trgovačkim društvima. čl. 530. st.1 : Ako je pripajanje upisano u sudski registar sjedišta društva preuzimatelja, nedostaci u postupku pripajanja ne utječu na valjanost pripajanja.

⁴⁰ Pobijanje iz tog razloga nije dopušteno jer se smatra da bi takvo pobijanje zaustavilo provedbu statusne promijene isključivo zbog imovinskih pitanja dioničara što se ne smatra dovoljno opravdanim.

4.4 ULOGA POVEĆANJA TEMELJNOG KAPITALA KOD PRIPAJANJA

Statusna promjena pripajanja usko je vezana uz povećanje temeljnog kapitala društva preuzimatelja. Kod statusne promjene pripajanja isključeno je pravo prvenstva upisa dionica dioničarima društva preuzimatelja jer su društvu preuzimatelju potrebne dionice kako bi ih dobili dioničari pripojenog društva, odnosno pripojenih društava u zamjenu za prijenos cjelokupne imovine pripojenih društava društvu preuzimatelju. Zakon o trgovačkim društvima pojednostavljuje postupak povećanja kapitala kada se temeljni kapital povećava samo zato da bi se provelo pripajanje.⁴¹ Povećanje temeljnog kapitala društva preuzimatelja ograničeno je te ono ne smije povećati temeljni kapital da bi provelo pripajanje u mjeri u kojoj drži dionice društva koje se pripaja, u mjeri u kojoj društvo koje se pripaja drži vlastite dionice te u mjeri u kojoj društvo koje se pripaja drži dionice društva preuzimatelja za koje nije u uplaćen u punom iznosu iznos za koji su izdane, a koji je trebalo uplatiti. Pod pojmom držanja dionica od strane društva obuhvaćeno je i kada dionice drži netko treći za račun tog društva.⁴² Smisao odredbe je u tome što se time sprječava povećanje temeljnog kapitala društva koje nije popraćeno unošenjem u imovinu društva odgovarajuće protuvrijednosti učinjenog povećanja. Zakon isključuje pravo prvenstva dioničara za upis novih dionica društva koje ono izdaje povećanjem temeljnog kapitala, a na prijavu za upis povećanja temeljnog kapitala ne primjenjuju se odredbe zakona o najmanjoj uplati dionica prije upisa u sudski registar, o obveznom sadržaju prijave za upis iz članka 187. Zakona o trgovačkim društvima, o dokazu da su dionice uplaćene pa da društvo onim što je uplaćeno može slobodno raspolagati te o obvezi prilaganja prijavi popisa upisnika i drugoga što je propisano u članku 309. stavak 3. točka 1. Zakona.⁴³ Revizija povećanja temeljnog kapitala provodi se samo ako se dioničari

⁴¹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 519. : Ako društvo preuzimatelj poveća temeljni kapital radi toga da bi provelo pripajanje društava, ne primjenjuju se odredbe članka 304. stavka 4., članka 306. stavka 2., članka 307. i 308., te članka 309. stavka 2. i stavka 3. točke 1. ovoga Zakona. Revizija propisana odredbom članka 305. stavka 3. ovoga Zakona provodi se samo onda ako se članovi društva odreknu revizije pripajanja, ili ako sud posumnja dosiže li vrijednost uloga u stvarima i u pravima nominalne iznose dionica odnosno iznose temeljnog kapitala koji otpadaju na dionice bez nominalnog iznosa koje se za to daju. To vrijedi i onda kada se temeljni kapital društva povećava izdavanjem novih dionica na temelju ovlasti iz članka 323. ovoga Zakona. U tome se slučaju ne primjenjuju ni odredbe članka 324. stavka 3. ovoga Zakona.

⁴² Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1656

⁴³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 187. st 1 : (1) U prijavi za upis u sudski registar moraju se navesti: 1. tvrtka, sjedište, adresa društva u Republici Hrvatskoj i predmet poslovanja društva, 2. iznos za koji su izdane dionice, 3. ukupni iznos uplate za izdane dionice i u čemu su one uplaćene, 4. izjava članova uprave, odnosno izvršnih direktora da su upoznati s obvezom izvješćivanja suda i da nema okolnosti koje bi bile protivne odredbi članka 239. stavka 2. ovoga Zakona, 5. članovi uprave i nadzornog odbora, odnosno izvršni direktori i članovi upravnog odbora društva te njihovo prebivalište i osobni identifikacijski brojevi, 6. ima li društvo jednog dioničara za fizičku osobu ime i prezime, osobni identifikacijski broj, prebivalište, a za strance broj i oznaku osobne

odreknu revizije pripajanja ili ako sud posumnja doseže li vrijednost uloga u stvarima i pravima nominalne iznose dionica odnosno iznose temeljnog kapitala koji otpadaju na dionice bez nominalnog iznosa koje se izdaju. Prijavi za upis povećanja temeljnog kapitala uz ono što je propisano u članku 309. stavak 3, točka 2-4, Zakona o trgovačkim društvima moraju se priložiti ugovor o pripajanju i odluke glavnih skupština kojima se on odobrava, u originalu u prijepisu ili u presliku ovjerenom od javnog bilježnika.⁴⁴ U tom slučaju, povećanje temeljnog kapitala uvjetovano je prethodnom odlukom o pripajanju. U društvima kapitala vrlo je važna pravilo o očuvanju kapitala⁴⁵, a navedeno pravilo dolazi do izražaja i kad se povećava temeljni kapital da bi se provelo pripajanje. Na ukupni temeljni kapital nakon povećanja odnosi se zabrana da društvo preuzimatelj pri plaćanju doplate u novcu, ne smije tim doplatama prijeći iznos koji odgovara destom dijelu ukupnog nominalnog iznosa danih dionica toga društava, odnosno temeljnog kapitala koji otpada na dane dionice bez nominalnog iznosa.

4.5 POVJERENIK ZA PRIPAJANJE I SUDSKO ISPITIVANJE OMIJERA ZAMJENE DIONICA

Jedna od pretpostavki upisa pripajanja u sudski registar u koji je upisano društvo preuzimatelj jest da svako pripojeno društvo mora imati povjerenika za primanje dionica i doplata u novcu te da povjerenik mora u obliku javnobilježničke isprave izjaviti da je u posjedu dionica i da je primio eventualne doplate u novcu.⁴⁶ Svrha imenovanja povjerenika je da se olakša provođenje pripajanja te da se pruži sigurnost dioničarima pripojenog društva u smislu

identifikacijske isprave i državu koja ju je izdala, a za pravnu osobu tvrtka ili naziv i matični broj subjekta odnosno odgovarajući podaci ako je riječ o stranoj osobi.

Zakon o trgovačkim društvima, čl. 309, st.3 t.1 : Prijavi iz stavka 1. ovoga članka treba priložiti: 1. popis upisnika potpisan od strane uprave u kojemu su navedene dionice svakoga upisnika i na temelju toga učinjene uplate, a u slučajevima iz članka 307. stavka 5. ovoga Zakona primjerak obavijesti poslane Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga o broju i postotku upisanih i uplaćenih dionica te osobama koje su uplatile i koje iznose za te dionice i potvrdu banke u kojoj društvo ima račun za tekuće poslovanje o položenim uplaćenim sredstvima na posebnom računu

⁴⁴ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 309. st.3. t. 2,3,4 : Prijavi iz stavka 1. ovoga članka treba priložiti: ako je kapital povećan ulozima u stvarima i u pravima, ugovore koji su temelj za utvrđenja iz članka 305. ovoga Zakona ili za njihovo provođenje te izvješće o reviziji takvoga ulaganja, obračun troškova koji će za društvo nastati izdavanjem novih dionica, ako je za povećanje kapitala potrebno odobrenje državnog organa i to odobrenje.

⁴⁵ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 550. c.

⁴⁶ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 522. st. 2. : Svako pripojeno društvo mora imenovati povjerenika za primanje dionica koje se moraju dati i za primanje doplata u novcu. Pripajanje se može upisati u sudski registar nakon što povjerenik u obliku javnobilježničke isprave izjavi da je u posjedu dionica te da je primio doplate u novcu. Izjava povjerenika prilaže se uz prijavu za upis pripajanja u sudski registar.

dobivanja dionica i eventualnih doplata u novcu. Povjerenika imenuje uprava odnosno izvršni direktori na način kako i inače odlučuju o vođenju poslova društva, a prema trećima se legitimira upravo tom odlukom uprave odnosno izvršnih direktora.⁴⁷ Svaki dioničar pripojenog društva može ukoliko smatra da je utvrđen omjer dionica prenisako odmjereno, zahtijevati da sud u izvanparničnom postupku odredi da se doplate iznosi. Iznosi ne mogu prelaziti deseti dio nominalnog iznosa danih dionica. Ovo pravilo odnosi se na dioničara pripojenog društva koji bi inače imao pravo pobijati odluku glavne skupštine ali mu je pravo pobijanja Zakonom o trgovačkim društvima isključeno, koji je sudjelovao u radu glavne skupštine na kojoj je donesena odluka uz uvjet da je svoje protivljenje odluci izjavio u zapisnik te na dioničara koji nije sudjelovao u radu skupštine jer ona nije bila uredno sazvana ili predmet odlučivanja na njoj nije bio valjano objavljen. Sud odlučuje u izvanparničnom postupku, a rok za stavljanje zahtjeva je dva mjeseca od dana kada se smatra da je obavljen upis pripajanja u sudski registar. Odluka suda odnosi se isključivo na dioničara koj je postavio zahtjev. Kada sud odredi plaćanje doplate, to će se odnositi samo na dioničara odnosno dioničare koji su sudjelovali u postupku sudskog ispitivanja omjera zamjene dionica.⁴⁸ Osim doplate u novcu, dioničari pripojenog društva imaju pravo i na zakonske zatezne kamate koje su vrijedile na dan nastanka pravnih posljedica pripajanja upisom u sudski registar društva preuzimatelja.⁴⁹ Sud može dopustiti, na zahtjev društva preuzimatelja, da se dioničarima pripojenog društva koji su postavili zahtjev ne isplaćuje doplata u novcu već da im se daju dodatne dionice društva preuzimatelja. Društvo preuzimatelj se tada mora koristiti vlastiti dionicama u tu svrhu ukoliko ih ima. Društvo preuzimatelj koji nema vlastitih dionica ili ih nema dovoljno, može povećanjem temeljnog kapitala bez uplaćivanja uloga izdati nove dionice.⁵⁰ Prilikom donošenja odluke sud će najčešće angažirati vještaka s obzirom da mu nedostaju posebna znanja za ocjenu koja se od njega traži.⁵¹ Mišljenje vještaka može biti temelj nagodbe o visini doplate u novcu između sudionika postupka. Kada sud donese odluku o zahtjevu, u roku od mjesec dana od donošenja odluke moguće je podnijeti žalbu. Žalbu može podnijeti društvo preuzimatelj i svaki dioničar koji je postavio zahtjev. Osim društva preuzimatelja i dioničara koji je postavio zahtjev žalbu može podnijeti i dioničar društva

⁴⁷ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1657

⁴⁸ Sud mora objaviti da je podnesen zahtjev za doplatu zbog prenisako odmjereno omjera zamjene dionica jer tada dioničari koji na to imaju pravo mogu u roku od mjesec dana od objave suda podnijeti svoje zahtjeve za doplatom. Na to pravo dioničari moraju biti upozoreni u objavi, stoga se time omogućuje svim dioničarima da postavljaju zahtjeve, a na taj način dioničari se stavljaju u jednak položaj prema društvu

⁴⁹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1660

⁵⁰ Takvo povećanje kapitala iz vlastitih sredstva je dopušteno samo ukoliko je prema zadnjim financijskim izvješćima koji nisu stariji od osam mjeseci iznos raspoloživih rezervi koje se mogu koristiti u tu svrhu najmanje jednak ukupnom iznosu za koji se nove dionice izdaju ili ako je ukupni iznos temeljnog kapitala nakon povećanja i rezervi jednak ili manji od ukupne vrijednosti imovine društva, umanjene za njegove obveze.

⁵¹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1660

preuzimatelja kojem su smanjena prava zbog toga što je društvo preuzimatelj umjesto doplate u novcu izdalo nove dionice. Dioničari se mogu odreći prava na podnošenje zahtjeva za dodatnom uplatom na način da to izjave na zapisnik na skupštini na kojoj se odlučuje o pripajanju ili izjavom u obliku javnobilježničke isprave.⁵²

4.6 UPIS PRIPAJANJA U SUDSKI REGISTAR

Kako bi statusna promjena pripajanja mogla proizvesti svoje pravne učinke, ona mora biti upisana u sudski registar. Društva koja sudjeluju u pripajanju moraju podnijeti registarskom sudu prijavu za upis pripajanja u sudski registar, a društvo preuzimatelj može podnijeti prijavu i u sudski registar u koji je upisano pripojeno društvo. Članovi uprave odnosno izvršni direktori podnose prijavu za upis po proteku roka za pobijanje, te uz prijavu moraju izjaviti da odluke o pripajanju nisu pobijane u roku ili da je pobijanje pravomoćno odbijeno. Izjave služe kako bi se spriječio upis pripajanja o kojem još teče parnica i pobijanju odluke glavne skupštine o pripajanju. Prijava za upis u sudski registar može se podnijeti i prije isteka roka za pobijanje ukoliko su se osobe ovlaštene na podnošenje tužbe za pobijanje pismeno odreknu tog prava izjavom koja može biti dana na zapisnik na glavnoj skupštini na kojoj je donesena odluka o pripajanju ili izjavom koja je ovjerovljena od strane javnog bilježnika. Upis pripajanja u sudski registar prije isteka roka za pobijanje odluke je moguć jedino na taj način.⁵³ Društvu se može nanjeti znatna šteta ukoliko koji od dioničara zloupotrijebi pravo na pobijanje, odnosno iskoristi pravo na pobijanje samo u svrhu ucijene društva. U takvoj situaciji dioničar je već pri podnošenju tužbe svijestan da njegova tužba nema izgleda za uspjeh te ju on podnosi samo kako bi ucijenio društvo na način da traži naknadu od društva za povlačenje tužbe. Ukoliko se dokaže da je dioničar zloupotrijebio prava, odgovarati će društvima koja sudjeluju u pripajanju za naknadu štete.⁵⁴ Osim zluporabe prava dioničara, moguća je i zluporaba statusne promjene pripajanja u svrhu izbjegavanja otvaranja stečajnog postupka protiv pripojenog društva. Očigledan interes pripojenog društva je u tome što pripajanjem društvo prestaje, stoga se protiv njega ne može otvoriti ni stečajni postupak. Sud bi trebao odbiti upis pripajanja ako je prije prijedloga za upis pripajanja podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad društvom koje se pripaja jer postojanje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka upućuje na potencijalnu zluporabu prava. Sud bi u takvoj

⁵² Zapisnik na glavnoj skupštini sastavlja javni bilježnik, stoga je uvjet ispunjen ukoliko se dioničar odriče prava na podnošenje zahtjeva na toj skupštini.

⁵³ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1661

⁵⁴ Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21) čl. 1045. st.1 : Tko drugome prouzroči štetu, dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

situaciji trebao zastati sa postupkom upisa pripajanja sve dok se rješenjem stečajnog suda ne ishodi dokaz da je prijedlog za otvaranje stečaja odbijen te da je postupak u stečajnom sudu obustavljen.⁵⁵ Nakon što je podnesena prijava te priložena sva potrebna dokumentacija (u originalu ili javno ovjerovljena ili preslika)⁵⁶, prvo će se u sudski registra onog suda u kojem je upisano pripojeno društvo upisati pripajanje tog društva društvu preuzimatelju. Nakon navedenog upisa, pripajanje se može upisati u registru suda u kojem je upisano društvo preuzimatelj.⁵⁷ Statusna promjena pripajanja usko je vezana uz povećanje temeljnog kapitala, stoga i kod upisa pripajanja u sudski registar postoje posebne odredbe ukoliko je radi provođenja pripajanja bilo potrebno povećati temeljni kapital društva preuzimatelja. U tom slučaju, upis pripajanja u sudski registar društva preuzimatelja moguć je nakon upisa povećanja temeljnog kapitala. Sud koji vodi registar u kojem je upisano svako pripojeno društvo mora bit obaviješten od strane suda koji vodi sudski registar u koji je upisano društvo preuzimatelj o danu kad je pripajanje bilo upisano u tom registru. Nakon što sud koji vodi registar u koji je upisano pripojeno društvo bude obaviješten o navedenom upisu, on će po službenoj dužnosti upisati u sudski registar zabilježbu kada je pripajanje upisano u registar suda u kojem je upisano društvo preuzimatelj. Nastavno na zabilježbu, poslat će na čuvanje sve isprave pripojenog društva kojima raspolaže sudu u čiji je registar upisano društvo preuzimatelj.⁵⁸ Po primitku rješenja o upisu pripajanja u registar suda preuzimatelja, registarski sud pripojenog društva će po službenoj dužnosti upisati kada je pripajanje upisano u registarskom sudu preuzimatelja. Registarski sud pripojenog društva upisuje brisanje pripojenog društva. Upisom pripajanja mogu se otkloniti određeni nedostaci. Zakon o trgovačkim društvima propisuje u članku 522. stavak 5. : „Upisom pripajanja u sudski registar uklanja se nedostatak ako ugovor o pripajanju nije sklopljen u obliku javnobilježničke isprave“. Upisom pripajanja u sudski registar otklanjaju se i nedostaci u samom postupku pripajanja koji onda ne mogu utjecati na valjanost provedenog pripajanja, a nakon toga ne može se ustati ni tužbom za utvrđenje ništetnosti odluke glavne skupštine o pripajanju. Ovakvo rješenje ide u prilog pravne sigurnosti i zaštite trećih osoba jer statusnom promjenom pripajanja prestaje pripojeno društvo, a svi pravni odnosi pripojenog društva prenose se na pravnog sljednika.⁵⁹

⁵⁵ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1662

⁵⁶ Poput ugovora o pripajanju, izvješća uprava o pripajanju, zapisnici glavnih skupština na kojima su donesene odluke o pripajanju i ostalo potrebno, propisano Zakonom o trgovačkim društvima.

⁵⁷ Upis pripajanja u sudski registar suda u kojem je upisano pripojeno društvo možemo smatrati uvijetom upisa pripajanja u sudski registar društva preuzimatelja, ali uz upis u sudski registar pripojenog društva uvijek se stavlja zabilježba da je pripajanje pravovaljano tek nakon što se upiše u sudski registar u kojem je upisano društvo preuzimatelj.

⁵⁸ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1666

⁵⁹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1667

4.7 PRAVNI UČINCI STATUSNE PROMJENE PRIPAJANJA

Sveopće sljedništvo osnovni je pravni učinak statusne promjene pripajanja.⁶⁰ Do sveopćeg pravnog sljedništva dolazi na temelju zakona, a upis pripajanja u sudski registar ima konstitutivan učinak. Navedenim odredbama štite se interesi vjerovnika pripojenog društva.⁶¹ Pripajanjem društvo koje se pripaja prestaje, a kako bi se zaštitili interesi vjerovnika pripojenog društva, obveze pripojenog društva prelaze na društvo preuzimatelja. Posljedica odredbe zakona da na društvo preuzimatelja prelaze sve obveze, prava i pravni odnosi pripojenog društva je da na društvo preuzimatelja prelazi i poduzeće pripojenog društva. Radi zaštite interesa vjerovnika propisana je obaveza da se vjerovnicima da osiguranje ukoliko ga zatraže. Razlikujemo osiguranje vjerovnika pripojenih društava i osiguranje vjerovnika društva preuzimatelja. Rok za ostvarivanje osiguranja je šest mjeseci od upisa pripajanja u sudski registar u koji je upisano društvo kojeg su vjerovnici. Vjerovnici društva preuzimatelja moraju dokazati da je pripajanjem društava ugroženo ispunjenje njihovih tražbina.⁶² Vjerovnici moraju u objavi o upisu biti upozoreni na pravo da traže osiguranje. Društvo preuzimatelj postat će novi poslodavac s danom upisa statusne promijene pripajanja u sudski registar, a s time i na temelju zakona na društvo preuzimatelja prelaze i svi ugovori o radu radnika koji rade u poduzeću pripojenog društva koji je do statusne promijene pripajanja bio njihov poslodavac za što nije potreban pristanak radnika jer do prijenosa ugovora dolazi ex lege.⁶³ Na društvo preuzimatelja prelaze svi ugovori o radu što znači da upisom pripajanja u

⁶⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 522. st. 3 : Upisom pripajanja u sudski registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj, imovina pripojenoga društva i njegove obveze prelaze na društvo preuzimatelja. Društvo preuzimatelj sveopći je pravni sljednik pripojenog društva te time stupa u sve pravne odnose pripojenog društva. Ako se pri tome na strani društva preuzimatelja nađu obveze iz dvostranoobveznih ugovora koje do trenutka pripajanja nijedna strana nije potpuno ispunila, a koje su međusobno nespojive ili čije bi ispunjenje bilo za društvo preuzimatelja posebno nepravično, njihov se opseg pravično određuje, uzimajući u obzir ugovorna prava svih strana. Ako je podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad pripojenim društvom, a o prijedlogu još nije odlučeno u trenutku upisa pripajanja u sudski registar u kojem je upisano društvo preuzimatelj, odluka o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka donijet će se u odnosu na društvo preuzimatelja. Ako je u trenutku upisa pripajanja u sudski registar u kojem je upisano društvo preuzimatelj nad pripojenim društvom pokrenut prethodni postupak u skladu s odredbama propisa zakona kojim se uređuje stečajni ili drugi odgovarajući postupak, taj će se postupak nastaviti nad društvom preuzimateljem.

⁶¹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1673

⁶² Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1679

⁶³ Zakon o radu, Narodne novine, br. 93/14, 127/17, 98/19 (dalje u tekstu : Zakon o radu) članak 137. stavak 1. i stavak 8. : Ako se statusnom promjenom ili pravnim poslom na novog poslodavca prenese poduzeće, dio poduzeća, gospodarska djelatnost ili dio gospodarske djelatnosti, a koji zadržava svoju gospodarsku cjelovitost, na novog se poslodavca prenose svi ugovori o radu radnika koji rade u poduzeću ili dijelu poduzeća koji je predmet prenošenja, odnosno koji su vezani za obavljanje gospodarske djelatnosti ili dijela gospodarske djelatnosti koja je predmet prenošenja. Ugovori o radu iz stavka 1. ovoga članka prenose se na novog

sudski registar ne prestaju radni odnosi radnika koji su do pripajanja radili u poduzeću pripojenog društva. Ugovori o radu radnika pripojenog društva nastavljaju se sa društvom preuzimateljem, a ugovor o radu može prestati primjenjujući pravila Zakona o radu o prestanku ugovora o radu.⁶⁴ Posljedica statusne promijene pripajanja ne može biti mijenjanje pravnog položaja radnika. Radnik zadržava sva prava iz radnog odnosa koja je stekao do dana prijenosa ugovora o radu, a poslodavac odnosno društvo preuzimatelj na kojeg se prenose ugovori o radu preuzima s danom prenošenja u neizmijenjenom obliku i opsegu sva prava i obveze iz prenesenog ugovora o radu.⁶⁵ Poslodavac mora novog poslodavca potpuno i istinito izvjestiti o pravima radnika čiji se ugovori prenose, a osim toga prije prijenosa mora pisano obavijestiti i radničko vijeće te sve radnike koji su prijenosom obuhvaćeni.⁶⁶ Zakon o radu propisuje da takva pisana obavijest radnika i radničkog vijeća mora sadržavati podatke o danu prenošenja ugovora o radu, razlozima prenošenja ugovora o radu, utjecaju prenošenja ugovora o radu na pravni, gospodarski ili socijalni položaj radnika i mjerama predviđenim u vezi s radnicima čiji se ugovori prenose.⁶⁷ Navedena pisana obavijest je deklaratornog karaktera i ona ne utječe na ostvarivanje prava radnika, odnosno radnici ostvaruju sva prava čak i ukoliko dođe do propusta da se novog poslodavca pisano izvjesti o njihovim pravima.⁶⁸ Društvo preuzimatelj odgovarati će za obveze pripojenog društva prema radnicima koje su nastale do pripajanja. Zakon o radu propisuje da je odgovornost solidarna s prethodnim poslodavcem, međutim kako statusnom promjenom pripajanja prestaje pripojeno društvo, ostaje samo

poslodavca s danom nastupa pravnih posljedica prijenosa, u skladu s propisima koji reguliraju pravni posao na temelju kojega se vrši prijenos poduzeća, dijela poduzeća, obavljanja gospodarske djelatnosti ili dijela gospodarske djelatnosti.

⁶⁴ Statusna promijena pripajanja ne može biti uzrok prestanka ugovora o radu radnika.

⁶⁵ Zakon o radu, čl. 137. st. 2. i st. 3. : Radnik čiji je ugovor o radu prenesen na način iz stavka 1. ovoga članka zadržava sva prava iz radnog odnosa koja je stekao do dana prenošenja ugovora o radu. Poslodavac na kojeg se prenose ugovori o radu na način propisan stavkom 1. ovoga članka preuzima s danom prenošenja u neizmijenjenom obliku i opsegu sva prava i obveze iz prenesenog ugovora o radu.

⁶⁶ Zakon o radu, čl. 137. st. 4. i st. 6. : Poslodavac koji na novog poslodavca prenosi poduzeće, dio poduzeća, obavljanje gospodarske djelatnosti ili dijela gospodarske djelatnosti dužan je novog poslodavca, potpuno i istinito, pisano izvjestiti o pravima radnika čiji se ugovori o radu prenose. Poslodavac je dužan o prijenosu poduzeća, dijela poduzeća, gospodarske djelatnosti ili dijela gospodarske djelatnosti na novog poslodavca, pravodobno, prije dana prijenosa, pisano obavijestiti radničko vijeće i sve radnike koji su prijenosom obuhvaćeni.

⁶⁷ Zakon o radu, čl. 137. st. 7. : U obavijesti iz stavka 6. ovoga članka moraju biti navedeni podaci o: 1) danu prenošenja ugovora o radu, 2) razlozima prenošenja ugovora o radu, 3) utjecaju prenošenja ugovora o radu na pravni, gospodarski ili socijalni položaj radnika, 4) mjerama predviđenim u vezi s radnicima čiji se ugovori prenose.

⁶⁸ Zakon o radu, čl. 137. st. 5. : Propust poslodavca da novog poslodavca pisano izvjesti o pravima radnika čiji se ugovori prenose ne utječe na ostvarivanje prava radnika čiji su ugovori o radu preneseni na novog poslodavca.

odgovornost preuzimatelja jer je on sveopći pravni sljednik.⁶⁹ Pravni učinak statusne promjene pripajanja je i u tome što dioničari pripojenih društava postaju dioničari društva preuzimatelja, od upisa pripajanja u sudski registar. Od upisa pripajanja u sudski registar djeluje i prethodno spomenuta zamijena dionica, a Zakon o trgovačkim društvima propisuje da to neće biti onda ako društvo preuzimatelj ili netko treći, tko djeluje u svoje ime a za račun toga društva, drži dionice pripojenoga društva ili ako pripojeno društvo drži vlastite dionice ili ako te dionice drži netko treći tko djeluje u svoje ime a za račun toga društva.⁷⁰ Pravni učinak statusne promjene pripajanja vidimo i u Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (NN 151/2003, 110/2007, 45/2011, 143/2012) koji u članku 7. propisuje da ako pravna osoba prestane postojati prije nego je okončan kazneni postupak, novčana kazna, sigurnosne mjere, javno objavljivanje presude, oduzimanje imovinske koristi i oduzimanje predmeta mogu se izreći pravnoj osobi koja je njezin sveopći pravni sljednik, a pravna osoba koja prestane postojati nakon pravomoćno okončanoga kaznenog postupka, novčana kazna, sigurnosne mjere, javno objavljivanje presude, oduzimanje imovinske koristi i oduzimanje predmeta izvršavaju se prema sveopćem pravnom sljedniku.⁷¹

5 PRIPAJANJE DIONIČKOG DRUŠTVA DRUŠTVU S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Osim pripajanja jednog ili više dioničkih društava drugom dioničkom društvu, moguće je pripojiti dva različita tipa društva kapitala. Zakon o trgovačkim društvima uređuje pripajanje dioničkog društva društvu s ograničenom odgovornošću te u članku 534. stavak 1. propisuje : „ Jedno ili više dioničkih društava mogu se pripojiti društvu s ograničenom odgovornošću prijenosom cijele imovine na to društvo u zamjenu za stjecanje udjela u društvu s

⁶⁹ Zakon o radu, čl. 137. st. 13. : Ako se poduzeće, dio poduzeća, gospodarska djelatnost ili dio gospodarske djelatnosti prenosi na novog poslodavca, novi poslodavac solidarno s poslodavcem koji prenosi poduzeće, dio poduzeća, obavljanje gospodarske djelatnosti ili dijela gospodarske djelatnosti, odgovara za obveze prema radnicima nastale do dana prenošenja poduzeća, dijela poduzeća, obavljanja gospodarske djelatnosti ili dijela gospodarske djelatnosti.

⁷⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 522. st.4 : Upisom pripajanja u sudski registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj prestaju pripojena društva. Nije potrebno da se ona posebno brišu iz sudskog registra. Upisom pripajanja dioničari pripojenih društava postaju dioničari društva preuzimatelja. To neće biti onda ako društvo preuzimatelj ili netko treći, tko djeluje u svoje ime a za račun toga društva, drži dionice pripojenoga društva ili ako pripojeno društvo drži vlastite dionice ili ako te dionice drži netko treći tko djeluje u svoje ime a za račun toga društva

⁷¹ Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, članak 7. stavak 1 i stavak 2. : (1) Prestane li pravna osoba postojati prije nego je okončan kazneni postupak, novčana kazna, sigurnosne mjere, javno objavljivanje presude, oduzimanje imovinske koristi i oduzimanje predmeta mogu se izreći pravnoj osobi koja je njezin sveopći pravni sljednik. (2) Prestane li pravna osoba postojati nakon pravomoćno okončanoga kaznenog postupka, novčana kazna, sigurnosne mjere, javno objavljivanje presude, oduzimanje imovinske koristi i oduzimanje predmeta izvršavaju se u skladu s odredbama stavka 1. ovoga članka.

ograničenom odgovornošću.“. Društvo preuzimatelj je društvo s ograničenom odgovornošću, a dioničari pripojenog dioničkog društva u zamjenu za svoje dionice u pripojenom dioničkom društvu mogu dobiti poslovne udjele u društvu preuzimatelju. Na pripajanje dioničkog društva društvu s ograničenom odgovornošću primjenjujemo odredbe Zakona o trgovačkim društvima kojima se uređuje pripajanje društva s ograničenom odgovornošću drugom takvom društvu te odredbe Zakona o trgovačkim društvima o sudskom ispitivanju omjera zamjene dionica kod pripajanja dioničkog društva drugom dioničkom društvu uz razliku što se ovdje te odredbe odnose na zamjenu dionica za poslovne udjele.⁷²

5.1 UGOVOR O PRIPAJANJU DIONIČKOG DRUŠTVA DRUŠTVU S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Zakon o trgovačkim društvima propisuje da kao i kod pripajanja dioničkog društva drugom dioničkom društvu je potrebno sklopiti ugovor o pripajanju u obliku javnobilježničke isprave kojeg sklapaju uprave društva. Ugovor o pripajanju biti će valjan ako se s njime svojom odlukom suglase članovi svih društava koja sudjeluju u statusnoj promjeni pripajanja. Ugovorom o pripajanju mora se odrediti nominalni iznos svakog udjela koji se članu pripojenog društva mora dati u društvu preuzimatelju, a ukoliko se navedeni udjeli pribavljaju povećanjem temeljnoga kapitala i daju prava i obveze drugačije od postojećih udjela u društvu preuzimatelju, takva odstupanja se također uređuju samim ugovoru o pripajanju. Ugovorom se moraju posebno odrediti članovi pripojenog društva te nominalni iznosi udjela koji već postoje u društvu preuzimatelju, a trebaju ih dobiti članovi pripojenoga društva. Odluku o pripajanju glavna skupština dioničkog društva donosi glasovima koji predstavljaju najmanje devet desetina temeljnoga kapitala zastupljenoga na glavnoj skupštini prilikom donošenja odluke, a ako postoje dionice više rodova, za odluku glavne skupštine potrebna je suglasnost dioničara svakog roda dionica. Odluku o pripajanju glavna skupština društva s ograničenom odgovornošću donosi se glasovima koji predstavljaju najmanje tri četvrtine temeljnoga kapitala zastupljenoga u glavnoj skupštini društva pri donošenju odluke. U oba slučaja statutom se može odrediti da je potrebna i veća većina, a može se zahtijevati i ispunjenje dodatnih pretpostavki. Odluka glavnih skupština donosi se u obliku javnobilježničke isprave kojoj se mora priložiti i ugovor o pripajanju. Članu društva mora se na njegov zahtjev dati preslika ili prijepis navedene odluke i ugovora o pripajanju, bez odgađanja.⁷³

⁷² Zakon o trgovačkim društvima, čl. 532.

⁷³ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1682

5.2 POVEĆANJE TEMELJNOG KAPITALA RADI PRIPAJANJA, ZAMJENA DIONICA ZA POSLOVNE UDJELE I SUDSKO ISPITIVANJE OMJERA ZAMJENE DIONICA ZA POSLOVNE UDJELE

Postoje situacije kada društvo preuzimatelj ne mora povećati temeljni kapital, a to je kada ono drži vlastite poslovne udjele ili kada ih za račun tog društva drži netko treći te kada društvo koje se pripaja drži poslovne udjele društva preuzimatelja za koje su u punom iznosu uplaćeni temeljni ulози. Osim navedenih situacija kada društvo ne mora povećati temeljni kapital, Zakon o trgovačkim društvima u članku 539. stavak 1. propisuje kada društvo preuzimatelj ne smije povećati temeljni kapital. Društvo preuzimatelj ne smije povećati temeljni kapital da bi provelo pripajanje ako drži poslovne udjele društva koje se pripaja, ako društvo koje se pripaja drži vlastite poslovne udjele te ukoliko društvo koje se pripaja drži poslovne udjele društva preuzimatelja za koje nisu u punom iznosu uplaćeni temeljni ulози, a koje je trebalo uplatiti. Zakon o trgovačkim društvima propisuje da ako je radi provedbe pripajanja povećan temeljni kapital društva preuzimatelja, pripajanje se može upisati u sudski registar nakon što se u taj registar upiše povećanje temeljnoga kapitala. Kada govorimo o zamjeni dionica dioničkog društva koje se pripaja, važno je naglasiti da dioničari pripojenog dioničkog društva u zamjenu za svoje dionice u pripojenom dioničkom društvu mogu dobiti isključivo poslovne udjele u društvu preuzimatelju. Na taj slučaj primjenjuju se pravila koja vrijede za zamjene dionica za poslovne udjele u slučaju preoblikovanja dioničkog društva u društvo s ograničenom odgovornošću, dakle dioničari postaju članovi društva s ograničenom odgovornošću i u njemu stječu poslovne udjele razmjerne nominalnom iznosu svojih dionica, odnosno temeljnom kapitalu koji otpada na njihove dionice bez nominalnog iznosa.⁷⁴ Na sudsko ispitivanje omjera zamjene dionica za poslovne udjele primjenjuju se odredbe o pripajanju dioničkih društava.

5.3 PRIJAVA ZA UPIS PRIPAJANJA I PROVEDBA UPISA PRIPAJANJA

Svako društvo koje sudjeluje u statusnoj promjeni pripajanja mora podnijeti registarskom sudu prijavu za upis. Prijava se podnosi registarskom sudu u kojem je društvo upisano. Pri podnošenju prijave članovi uprave moraju izjaviti da odluke o pripajanju nisu pobijane u za to

⁷⁴ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 559. : (1) Preoblikovanjem dioničkoga društva u društvo s ograničenom odgovornošću dioničari postaju članovima društva s ograničenom odgovornošću i u njemu zamjenom stječu poslovne udjele razmjerno nominalnom iznosu svojih dionica odnosno temeljnom kapitalu koji otpada na njihove dionice bez nominalnog iznosa. (2) Odlukom o preoblikovanju može se za neke dioničare odrediti nominalni iznos udjela koji nije razmjerni nominalnom iznosu njihovih dionica odnosno temeljnom kapitalu koji otpada na njihove dionice bez nominalnog iznosa, ako se s time izričito suglase dioničari koji su time oštećeni. Suglasnost se daje u obliku javnobilježničke isprave. (3) Na zamjenu dionica za udjele na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 230. stavka 3. i 4. i članka 364. stavka 1. i 2. ovoga Zakona.

propisanome roku ili da je pobijanje pravomoćno odbijeno. Zakon o trgovačkim društvima propisuje da se prijavi prilažu u originalu ili u javno ovjerenome prijepisu ili preslici ugovor o pripajanju, zapisnici s odlukama o pripajanju, a ako je za pripajanje potrebno odobrenje državnog organa, i to odobrenje te popis članova društva potpisan od strane članova uprave. Važno je naglasiti da se u popisu članova moraju navesti i nepoznati dioničari s naznakom isprava o dionicama ako ih je izdalo društvo koje se pripaja, na koje otpadaju odgovarajući poslovni udjeli u društvu s ograničenom odgovornošću. Pripajanje se neće i ne može zaustaviti zbog toga što nisu poznata imena svih dioničara društva koje se pripaja. U tom slučaju imenovati će se povjerenik koji će držat poslovne udjele za račun tih nepoznatih dioničara. Povjerenik će bit upisan kao član društva u sudski registar.⁷⁵ Pripajanje se prvo upisuje u sudski registar u kojem je upisano pripojeno društvo, nakon toga pripajanje se može upisati u sudski registar društva preuzimatelja. Društvo koje se pripaja društvu preuzimatelju, pripajanjem prestaje danom upisa pripajanja u sudski registar u koji je upisano društvo preuzimatelj. Upisom pripajanja članovi pripojenog društva postaju članovi društva preuzimatelja. Kada se pripajanje upiše u sudski registar suda sjedišta društva preuzimatelja, imovina pripojenog društva i njegove obveze prelaze na društvo preuzimatelja. Pravni učinci pripajanja dioničkog društva, društvu s ograničenom odgovornošću jednaki su prethodno navedenim pravnim učincim pripajanja dioničkog društva drugom dioničkom društvu.

6 SPAJANJE DIONIČKIH DRUŠTAVA

Zakon o trgovačkim društvima u članku 512. stavak 2. propisuje : „Dva ili više dioničkih društava mogu se spojiti, a da se ne provede postupak likvidacije osnivanjem novoga dioničkoga društva, na koje prelazi cijela imovina svakoga od društava koja se spajaju u zamjenu za dionice novoga društva.“ Spajanjem prestaju dionička društva koja se spajaju i nastaje novo dioničko društvo kao rezultat spajanja. Zakon kao dodatan uvjet propisuje da svako od društava koje sudjeluje u statusnoj promijeni spajanja mora biti barem dvije godine upisano u sudskom registru.⁷⁶ Prije isteka roka od dvije godine nije dopušteno odlučivati o spajanju.

⁷⁵Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1682

⁷⁶ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 533. st. 2. : O spajanju se može odlučivati, tek nakon što je svako od društava koja se spajaju bilo barem dvije godine upisano u sudskom registru.

6.1 PROVEDBA SPAJANJA DIONIČKIH DRUŠTVA

Statusna promjena spajanja dioničkih društva provodi se odgovarajućom primjenom odredbi o pripajanju uz određene nužne razlike zbog toga što nastaje potpuno novo dioničko društvo. Novo dioničko društvo smatra se društvom preuzimateljem. Društvo preuzimatelj će nastati spajanjem pa se njegov temeljni kapital određuje pri osnivanju stoga ne dolazi do primjene odredba o povećanju temeljnog kapitala, a odredbe o odgovornosti za štetu članova organa društva preuzimatelja se ne primjenjuje jer društvo preuzimatelj nastaje spajanjem.⁷⁷

Statut novog društva koje nastaje spajanjem donosi se nakon što bude odobren od strane glavnih skupština društava koja se spajaju.⁷⁸ Odluke se donose glasovima koji predstavljaju najmanje tri četvrtine temeljnog kapitala zastupljenog pri donošenju odluke ako nije predviđena veća većina ili ispunjenje dodatnih uvijeta. Društva koja sudjeluju u spajanju prijavu za upis novog društva u sudski registar podnose zajedno, na području kojeg to društvo treba imati sjedište. Prijave podnose njihove uprave odnosno izvršni direktori.⁷⁹

6.2 PRAVNE POSLJEDICE SPAJANJA DIONIČKIH DRUŠTVA

Upisom novog društva dolazi do sveopćeg pravnog sljedništva novog društva u odnosu na društva koja su se spojila. Društva koja su se spojila prestaju, brišu se iz sudskog registra nakon što je novo društvo upisano u sudski registar. Dioničari stječu dionice u novom društvu. Prestaju dozvole i odobrenja nadležnih tijela društvima koja se spajaju. Upisom novog društva nastati će pravni učinci kao i kod pripajanja.

⁷⁷ Primjenjuje se Zakon o trgovačkim društvima : čl. 6, čl. 173. st. 3 i st. 4, čl. 178. st.1, čl. 180 st. 1 i st. 4, čl. 182. st.2

⁷⁸ Zakon o trgovačkim društvima čl. 280 st. 2 i st. 3 : (2) Ako glavna skupština treba odlučiti o izmjeni statuta ili o sklapanju ugovora koji je valjan samo ako glavna skupština na njega dade suglasnost, moraju se objaviti prijedlog izmjena statuta, odnosno bitni sadržaj ugovora. (3) Za svaku točku o kojoj treba da odlučuje glavna skupština uprava i nadzorni, odnosno upravni odbor moraju, a ako se radi o izboru članova nadzornog, odnosno upravnog odbora i revizora samo nadzorni, odnosno upravni odbor, navesti u objavi dnevnoga reda i prijedloge odluka što ih treba donijeti. To ne vrijedi ako je predmet odlučivanja uvršten u dnevni red na zahtjev manjinskih dioničara. Prijedlog za izbor članova nadzornog, odnosno upravnog odbora i imenovanje revizora mora sadržavati njihova imena i prezimena, zanimanje i prebivalište, a kada je riječ o revizoru pravnoj osobi njenu tvrtku i sjedište. Kada se u nadzornom, odnosno upravnom odboru nalazi i predstavnik radnika, za donošenje odluke tog odbora o stavljanju prijedloga za izbor članova nadzornog, odnosno upravnog odbora potrebna je većina glasova članova koje su u nadzorni, odnosno upravni odbor izabrali ili imenovali dioničari.

⁷⁹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1686.

7 PODJELA DIONIČKOG DRUŠTVA

Zakon o trgovačkim društvima u skladu sa Šestom direktivom EU br. 82/891/EEC od 19. prosinca 1982. uređuje podjelu kao statusnu promjenu kojom dioničko društvo prestaje, a umjesto njega nastaju dva druga društva kapitala ili više njih ili se dijelovi imovine društava prenose drugim društvima koja već postoje te kao statusnu promijenu kojom dioničko društvo nakon podjele i dalje postoji ali se dijelovi imovine društva prenose u jedno postojeće društvo ili više njih ili se osniva jedno novo društvo ili više njih.⁸⁰ U ovom drugom slučaju kada govorimo o prenošenju imovine prenose se dijelovi imovine, a ne cijela ukupna imovina. Kod podjele se broj pravnih osoba u pravilu povećava. Razlikujemo podjelu s osnivanjem i podjelu odvajanjem.⁸¹ Važno je napomenuti da spomenutom direktivom se uređuje podjela društva kapitala, što znači da se podjela kao statusna promijena ne može provesti kod društava osoba. Imovina društva koje se dijeli prenosi se jednim aktom, planom podjele, istodobno s osnivanjem novih društava. Za statusnu promjenu podjele društva karakteristično je da dioničari isključivo na temelju članstva u društvu stječu članstvo u onom društvu na koje je prenesena cijela imovina ili dio imovine društva koje provodi statusnu promjenu podjele.

7.1 PODJELA S OSNIVANJEM

Statusna promjena podjela s osnivanjem moguća je kao razdvajanje ili odvajanje. O razdvajanju govorimo kada dioničko društvo cijelu svoju imovinu prenese jednom društvu ili kao više cjelina većem broju društava kapitala koja istodobno osniva kako bi provelo tu statusnu promjenu, a da istodobno to društvo prestaje bez postupka likvidacija. O odvajanju govorimo kada društvo koje se dijeli ne prenosi cijelu imovinu, već dio ili više dijelova imovine na jedno društvo ili više novih društva koja se osnivaju radi provođenja podjele, a društvo koje se dijeli ne prestaje. U oba slučaja je bitno da se osniva jedno ili više novih društava kapitala kojima se prenosi imovina.

7.2 PLAN PODJELE I OČUVANJA KAPITALA

Izrada plana podjele je prva radnja pri statusnoj promjeni podjele. Plan podjele izrađuje uprava odnosno izvršni direktori društva koje se dijeli, a odluku o planu podjele donose na način kako i inače odlučuju. Plan podjele je sadržajno vrlo detaljan.⁸² U obavezan sadržaj

⁸⁰ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1699

⁸¹ Ovisno o tome dali će nakon podjele i dalje postojati dioničko društvo koje se dijeli.

⁸² Na temelju plana podjele, podjela se može upisati u sudski registar.

plana podjele ulaze svi bitni podatci poput : tvrtke i sjedišta društva koje se dijeli, omjera zamjene udjela u društvu koje se dijeli za udjele u novim društvima, iznos doplata u novcu u slučaju da dioničar nema dovoljno dionica za stjecanje cijelog broja dionica odnosno cijelih poslovnih udjela. Društvo koje se dijeli može već u samom planu podjele imenovati sve članove organa novih društva. Obzirom da u obvezni sadržaj plana podjele spada i zaključno izvješće o financijskom položaju društva koje se dijeli, između dana s kojim su sastavljena izvješća i dana podnošenja prijave podjele u sudski registar ne smije proći više od devet mjesec.⁸³ Plan podjele provjerava revizor podjele koji sastavlja pisano izvješće o provedenoj reviziji plana podjele. Revizora imenuje trgovački sud na području kojeg je sjedište društva koje se dijeli. Revizor nakon toga upućuje izvješće upravi odnosno izvršnim direktorima društva koje se dijeli i njegovom nadzornom odnosno upravnom odboru. Osim revizora podjele, izvješće o podjeli izrađuje i uprava. U izvješću uprave posebno se obrazlažu najbitnija pitanja podjele. Takvo izvješće podnosi se glavnoj skupštini, a svrha izvješća je omogućiti dioničarima uvid u namjeravanu podjelu društva.⁸⁴ Nakon izrade plana podjele, izvješća uprave i izvješća revizora, nadzorni odbor društva provjeriti će plan podjele i reviziju podjele te će o tome izraditi izvješće koje podnosi glavnoj skupštini.⁸⁵ Dioničko društvo prije saziva glavne skupštine na kojoj će se odlučivati o podjeli mora dostaviti plan podjele sudskom registru onog suda na području kojeg je njegovo sjedište. Zakonom su propisana ograničenja pri raspoređivanju kapitala društva koje će podjelom prestati. Bitno je da se kapital očuva, odnosno da se on podjelom ne umanjuje.⁸⁶ Kada se osniva novo društvo, primjeniti će se odredbe Zakona o simulatanom osnivanju dioničkog društva, a osnivač je društvo koje se dijeli. Osnivanje uvijek provjerava revizor podjele.⁸⁷

⁸³ Smatra se da bi po proteku tog vremena izvješća previše odstupala od stvarnog stanja, protekom vremena trebalo bi izraditi nova izvješća te shodno tome izmijeniti plan podjele.

⁸⁴ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1710

⁸⁵ Uzmemo li u obzir da nadzorni odbor inače podnosi glavnoj skupštini izvješća o svim događanjima u društvu, on i pri podjeli mora na isti način izvijestiti glavnu skupštinu.

⁸⁶ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 550.c st 1. : Zbroj nominalnih iznosa temeljnih kapitala novih društava nakon podjele mora biti najmanje jednak nominalnom iznosu temeljnog kapitala društva koje se dijeli kakav je bio prije podjele. Zbroj zakonskih rezervi, statutarnih rezervi i drugih rezervi koje se suglasno zakonu odnosno statutu ili društvenom ugovoru mogu upotrijebiti samo za određenu svrhu svih novih društava, iskazanih u početnim izvještajima o financijskom položaju novih društava, mora biti najmanje jednak tim rezervama iskazanima u zaključno izvještaju o financijskom položaju društva koje se dijeli.

⁸⁷ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 550.c st. 4. : Osnivanje novih društava provjerava revizor podjele. Kod podjele odvajanjem revizor podjele mora osobito provjeriti hoće li nakon podjele stvarna vrijednost neto aktive društva koje se dijeli (vrijednost imovine nakon odbitka obveza) biti najmanje jednaka iznosu temeljnog kapitala uvećanog za rezerve koje to društvo mora imati. Na reviziju iz ovoga stavka odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovoga Zakona o reviziji osnivanja dioničkog društva, pri čemu se ne sastavlja izvješće o osnivanju iz članka 181. ovoga Zakona. Revizija iz ovoga stavka provodi se i kada članovi društva donesu odluku da se revizija podjele ne provodi.

7.3 ODLUČIVANJE O PODJELI

Odluka o podjeli donosi se na glavnoj skupštini društva. Prije samog odlučivanja bitno je provesti sve pripremne radnje čija je svrha osigurati punu obaviještenost dioničara. Plan podjele dostavlja se registarskom sudu, a u glasilu društva i na internetskoj stranici na kojoj se nalazi sudski registar mora se objaviti da je plan podjele dostavljen navedenom registarskom sudu osim ako je plan podjele dostupan za preuzimanje bez naknade na internetskoj stranici društva. U samom pozivu na glavnu skupštinu bitno je obavijestiti dioničare na pravo uvida u dokumentaciju te istodobno s pozivom uprava mora u poslovnim prostorijama sjedišta društva staviti na uvid dokumentaciju, a ako je plan podjele objavljen na internetskoj stranici onda ih treba obavijestiti da se plan podjele može preuzeti.⁸⁸ Na uvid se stavlja sva relevantna dokumentacija koja će osigurati potpunu obaviještenost dioničara s namjeravanom statusnom promijenom društva i uvijetima promjene.⁸⁹ Na zahtjev svakog dioničara, a na trošak društva mora se dati preslik svih dokumenata stavljenih na uvid. Uvid mora biti moguć i za vrijeme održavanja glavne skupštine. Odluka o statusnoj promjeni podjele donesena je donošenjem odluke glavne skupštine kojom se odobrava plan podjele društva. Za donošenje odluke potrebna je većina propisana Zakonom o trgovačkim društvima, odnosno statutom društva.⁹⁰ Zakon o trgovačkim društvima propisuje da ako se podjela provodi tako da članovi društva koje se dijeli ne stječu udjele u novim društvima u istom omjeru kao što su im pripadali u društvu koje se dijeli, odluka o podjeli valjana je donesena samo ako su za nju dani glasovi koji predstavljaju najmanje devet desetina temeljnog kapitala društva koje se dijeli. U slučaju da takva većina na skupštini nije ostvarena, odluka će ipak biti valjana donesena, ako članovi društva koji su glasovali protiv odluke o podjeli i članovi koji nisu sudjelovali u glasovanju, najkasnije u roku od tri mjeseca nakon zaključenja skupštine dostave društvu koje se dijeli izričitu izjavu o svojoj suglasnosti s podjelom, tako da zbroj danih glasova i izjava dostigne propisanu većinu.⁹¹ Propisivanje posebnih većina i potrebnih pojedinačnih suglasnosti služi za zaštitu dioničara koji podjelom gube neka posebna prava. Odluka o podjeli donosi se u obliku javnobilježničke isprave, a odluci se prilaže plan podjele na koji se odnosi odluka. Odluka o

⁸⁸Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1715.

⁸⁹ Poput plana podjele, godišnjeg financijskog izvješća društva za posljednje tri godine, izvješća uprave, izvješća nadzornog odbora, izvješće o reviziji podjele.

⁹⁰ To ne znači da statutom mora biti propisano koja je većina potrebna za takvu odluku, statutom će se propisati ukoliko je potrebna neka veća većina ili ispunjenje nekih dodatnih pretpostavnik.

⁹¹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 550 h. st. 3. : Ako se podjela provodi tako da članovi društva koje se dijeli ne stječu udjele u novim društvima u istom omjeru kao što su im pripadali u društvu koje se dijeli, odluka o podjeli valjana je donesena samo ako su za nju dani glasovi koji predstavljaju najmanje devet desetina temeljnog kapitala društva koje se dijeli. Ako ta većina na skupštini nije ostvarena, odluka će ipak biti valjana donesena, ako članovi društva koji su glasovali protiv odluke o podjeli i članovi koji nisu sudjelovali u glasovanju, najkasnije u roku od tri mjeseca nakon zaključenja skupštine dostave društvu koje se dijeli izričitu izjavu o svojoj suglasnosti s podjelom, tako da zbroj danih glasova i izjava dostigne propisanu većinu.

podjeli društva može se pobijati kao i svaka druga odluka glavne skupštine, uz određenja ograničenja radi pravne sigurnosti.⁹² Podjelom društva nitko ne smije biti oštećen. Dioničari koji podjelom trebaju steći dionice odnosno poslovne udjele u društvima koja su nastala podjelom imaju pravo dobiti otpremninu ako odluče izaći iz takvih društava. Takav zahtjev za isplatu otpremnine ograničen je rokom od dva mjeseca računajući od dana objave upisa podjele u sudski registar, a društvo otpremninu mora ponuditi u roku od mjesec dana od dana primitka zahtjeva. Rok za prihvatanje ponude je mjesec dana. Otpremnina se mora isplatiti u roku od dva mjeseca od prihvatanja ponude.⁹³ Pri izračunavanju primjerene otpremine vodi se računa o procjeni vrijednosti društva koje se dijeli sadržanog u reviziji podjele na temelju koje je ocijenjena primjerenost omjera zamjene i rasporeda udjela

7.4 UPIS STATUSNE PROMJENE PODJELE U SUDSKI REGISTAR I PRAVNI UČINCI PODJELE

Podjela dioničkog društva mora se upisati u sudski registar. Prije prijave upisa, društvo koje se dijeli imenuje članove nadzornog odnosno upravnog odbora svakog novog društva, odnosno članove uprave ako novo društvo nema nadzorni odbor.⁹⁴ Potpise na ispravi mora ovjeriti javni bilježnik. Uz prijavu za upis podnosi se sva relevantna dokumentacija poput plana podjele, zapisnika sa glavne skupštine na kojoj je odluka o podjeli donesena, sva izvješća koja su sastavljena u procesu podjele. Prijava će se podnijeti registarskom sudu na području kojeg je sjedište društva koje se dijeli, a prijava se podnosi u onoliko primjeraka koliko se novih društava osniva radi provođenja podjele. Kod navedenog registarskog suda istodobno će se upisati podjela i osnivanje novih društava, a kod novih društava upisat će se naznaka da su se ona osnovala u postupku podjele. Nova društva nastaju pri upisu podjele društva koje se dijeli.⁹⁵ Kada se objavi upis podjele, registarski sud je dužan upozoriti vjerovnike na njihova prava.⁹⁶ Pravni učinci statusne promijene podjele nastat će upisom podjele u sudski registar u koji je upisano društvo koje se dijeli. Nakon upisa podjele, ex lege dolazi do prijelaza dijelova imovine, obveza i pravnih odnosa društva koje se dijeli na nova društva. Kod podjele odvajanjem, društvo koje se dijeli i dalje postoji, a dijelovi njegove imovine, obveza i pravnih odnosa prenose se na novo društvo, odnosno nova društva. Kada

⁹² Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1716

⁹³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 550. j st. 7. : Zahtjev za isplatu otpremnine u smislu odredbi stavka 1., 2. i 3. ovoga članka, član društva može postaviti najkasnije u roku od dva mjeseca računajući od dana objave upisa podjele u sudski registar. Primjerena otpremnina mora se ponuditi u roku od mjesec dana od dana primitka zahtjeva. Rok za prihvatanje ponude je mjesec dana. Otpremnina se mora isplatiti u roku od dva mjeseca od prihvatanja ponude.

⁹⁴ Takva isprava je potrebna jer prijavu za upis podnose članovi uprava odnosno izvršni direktori i predsjednici nadzornih odbora svih društva koja sudjeluju u podjeli.

⁹⁵ Kod novih društva ne nastaje preddruštvo.

⁹⁶ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1721

govorimo o podjeli razdvajanjem tada će društvo koje se dijeli prestati, pri čemu nije potrebno da se ono briše iz sudskog registra. Dioničari društva će nakon upisa podjele u sudski registar, prema planu podjele neposredno steći dionice odnosno poslovne udjele u novim društvima jer se članstvo u društvu koje se dijeli zamjenjuje članstvom u novim društvima.⁹⁷ Prema Zakonu o radu podjelom dolazi do prijenosa svih ugovora o radu na novo društvo. Dužnik društva svoje obaveze može ispuniti prema bilo kojem društvu koje sudjeluje u podjeli sve dok ne bude obaviješten kojem društvu je prenesena tražbina, a vjerovnik može zahtijevati ispunjenje obveze prema bilo kojem od društva koja sudjeluju u podjeli sve dok ne bude obaviješten na koje od novih društva je prešla obveza iz njegove tražbine. Zakon o trgovačkim društvima u članku 550.c stavak propisuje: „Članovi uprave, odnosno izvršni direktori i članovi nadzornog, odnosno upravnog odbora, ako takav postoji, društva koje se dijeli, kao i treće osobe koje su iskoristile svoj utjecaj u društvu, odgovaraju svim društvima koja sudjeluju u podjeli, kao i članovima tih društava, za štetu koja im je pričinjena podjelom.“. Obavijest o tome kako su podjelom raspoređeni dijelovi imovine, obveza i pravni odnosi ima pravo zahtijevati svaka osoba kojoj su podjelom povrijeđeni pravni interesi.⁹⁸ Kada društvo ne želi dati takvu obavijest, obavijest se može zahtijevati putem trgovačkog suda na području kojeg je sjedište društva od kojeg se traži izdavanje obavijesti u izvanparničnom postupku. Što se tiče pravnog učinka podjele na kaznenu odgovornost, mjerodavan je Zakon o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba (NN 151/03, 110/07, 45/11, 143/12) koji u članku 7. stavak 1 propisuje : „Prestane li pravna osoba postojati prije nego je okončan kazneni postupak, novčana kazna, sigurnosne mjere, javno objavljivanje presude, oduzimanje imovinske koristi i oduzimanje predmeta mogu se izreći pravnoj osobi koja je njezin sveopći pravni sljednik.“. Kod podjele odvajanjem, društvo koje se dijeli ne prestaje pa ne dolazi do procesnopravne sukcesije ex lege što znači da preuzimatelj ili novo društvo može stupiti u pranicu umjesto društva koje se podijelilo odvajanjem samo ako na to pristane društvo koje se dijeli i protivna stranka.⁹⁹ Nedostatci odluke o podjeli neće utjecati na valjanost upisa i na pravne posljedice podjele.

7.5 ZAŠTITA VJEROVNKA KOD STATUSNE PROMIJENE PODJELE

Kada govorimo o podjeli kao statusnoj promjeni važno je naglasiti da je to jednostrana odluka društva. Gledano sa pozicije odnosa vjerovnik-dužnik o podjeli odlučuje isključivo dužnik

⁹⁷ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1724-1726

⁹⁸ Tako se na najjednostavniji način omogućuje da osoba provjeri učinak promijene na neko njeno pravo, obvezu ili pravni odnos.

⁹⁹ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb,2020, str. 1726-1731

odnosno društvo. Zaštita vjerovnika potrebna je zbog toga što prijenos imovine kod podjele može uzrokovati štetu vjerovniku. Zaštita je potrebna kako se vjerovnici nebi našli u lošijem položaju od položaja u kojem su bili prije podjele.¹⁰⁰ Glavni dužnik je društvo na koje po planu podjele obaveza preelazi. Ostala društva odgovaraju kao solidarni jamci. Zakon o trgovačkim društvima propisuje i obavezu davanja osiguranja za ispunjenje obaveza pa tako u članku 550. o. stavak 2. propisuje : „Vjerovnicima društva koje se dijeli, koji ne mogu zahtijevati ispunjenje obaveze, nova društva, odnosno društva koja sudjeluju u podjeli moraju dati osiguranje, ako su vjerovnici svoje tražbine prijavili bilo kojemu od navedenih društava u roku od 6 mjeseci računajući od objave upisa podjele u sudski registar. Pravo na osiguranje nemaju oni vjerovnici društva koje se dijeli čije su tražbine osigurane u cijelosti razlučnim pravima kao ni oni koji imaju pravo prvenstvenog namirenja u stečaju. Zahtjev za davanje osiguranja za nedospjelu, uvjetnu ili neizvjesnu tražbinu ograničava se na iznos jednak procijenjenoj vrijednosti te tražbine prema stanju u vrijeme upisa podjele u sudski registar utvrđenoj savjesnom primjenom računovodstvenih standarda. O zahtjevu vjerovnika kojem nova društva, odnosno društva koja sudjeluju u podjeli nisu dala odgovarajuće osiguranje, u izvanparničnom postupku odlučuje sud iz članka 40. ovoga Zakona, nadležan prema sjedištu društva koje se dijeli.“.

7.6 PODJELA S PREUZIMANJEM

Podjela sa preuzimanjem je statusna promijena kod koje već postoje društva na koja se prenose prava i obveze te pravni odnosi društva koje se dijeli. Obzirom da je podjela s preuzimanjem moguća kao podjela s odvajanjem i podjela s razdvajanjem, o tome ovisi dali će društvo koje se dijeli nastaviti postojati ili će prestati. Iz tog razloga na ovu statusnu promjenu primjenjuju se pravila o podjeli s osnivanjem i pripajanju dioničkog društva drugom takvom društvu uz određene posebnosti.¹⁰¹ Specifičnost je u tome što u vrijeme podjele već

¹⁰⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 550. o. st.1. : Za sve obveze društva koje se dijeli, a koje su nastale do upisa podjele u sudski registar odgovaraju, zajedno s onim društvom na koje je ta obaveza prešla suglasno planu podjele, sva ostala društva koja su sudjelovala u podjeli, i to kao solidarni dužnici.

¹⁰¹ Zakon o trgovačkim društvima, članak 550. r. : (1) Na podjelu s preuzimanjem odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 550.b do 550.p i članka 512. do 549. ovoga Zakona, osim ako odredbama ovoga članka nije propisano što drugo. (2) Pri podjeli s preuzimanjem, uz odgovarajuću primjenu odredbi članaka navedenih u stavku 1. ovoga članka: 1. plan podjele nadomješta se ugovorom o podjeli i preuzimanju koji u obliku javnobilježničke isprave sklapaju uprave, odnosno izvršni direktori društva koje se dijeli i društva preuzimatelja, 2. novo društvo nadomješta se društvom preuzimateljem, 3. ako nakon sklapanja ugovora o podjeli i preuzimanju, a prije dana održavanja glavne skupštine dioničkog društva, odnosno skupštine društva s ograničenom odgovornošću koje se dijeli na kojoj se donosi odluka o podjeli, dođe do bitne promjene imovine i obveza toga društva, uprava, odnosno izvršni direktori društva koje se dijeli moraju o tome obavijestiti uprave, odnosno izvršne direktore svih društava preuzimatelja, kako bi o toj promjeni mogli izvijestiti svoje skupštine. 4. u ugovoru o podjeli i preuzimanju mora se navesti od kada udjeli u društvima preuzimateljima njihovim novim

postoje društva na koja se prenose prava, obveze i pravni odnosi.¹⁰² Plan podjele nadomješta se ugovorom o podjeli i preuzimanju koji u obliku javnobilježničke isprave sklapaju uprave, odnosno izvršni direktori društva koje se dijeli i društva preuzimatelja, a novo društvo nadomješta se društvom preuzimateljem.

8 PREOBLIKOVANJE

8.1 OPĆENITO

O statusnoj promijeni preoblikovanja govori nam već sam njen naziv. Riječ je o statusnoj promijeni gdje društvo na temelju odluke organa društva, u skladu sa zakonom odluči promijeniti oblik i nastaviti djelovati kao društvo drugog oblika.¹⁰³ Kod preoblikovanja postoje određena vremenska ograničenja pa društvo ne može provesti statusnu promjenu preoblikovanja prije nego što proteknu dvije godine od upisa društva u sudski registar ili od upisa promjene oblika društva.¹⁰⁴ Prilikom statusne promjene preoblikovanja neće doći do likvidacije, a društvo nakon preoblikovanja nastavlja djelovati kao ista pravna osoba, ali drugog pravnog oblika.¹⁰⁵ Preoblikovanje se može provesti i kada je društvo u likvidaciji ali do početka diobe i isplate diočarima.

8.2 PREOBLIKOVANJE DIONIČKOG DRUŠTVA

Zakon o trgovačkim društvima dopušta preoblikovanje dioničkog društva u društvo s ograničenom odgovornošću, javno trgovačko društvo, komanditno društvo i gospodarsko

imateljima daju pravo na sudjelovanje u dobiti tih društava. 5. prijavu za upis podjele u sudski registar može podnijeti svako od društava sudionika podjele. (3) U slučaju da su društva preuzimatelji jedini dioničari društva koje se dijeli, ugovor o podjeli i preuzimanju ne treba odobriti glavna skupština, odnosno skupština društva s ograničenom odgovornošću koje se dijeli.

¹⁰² Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1735

¹⁰³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 553. st. 1. : Svako društvo može na temelju odluke organa društva i u skladu s odredbama članka 553. do 582. ovoga Zakona promijeniti oblik i nastaviti djelovati kao društvo drugoga oblika.

¹⁰⁴ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 554. : (1) Društvo ne može promijeniti oblik prije nego što proteknu dvije godine od njegova upisa u sudski registar ili od upisa u taj registar posljednje promjene oblika društva. (2) Odredba stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na društva upisana u sudski registar do dana početka primjene ovoga Zakona.

¹⁰⁵ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1737

interesno udruženje. Do preoblikovanja dioničkog društva doći će kada interesima dioničara više odgovara neki drugi oblik trgovačkog društva, a odluka o preoblikovanju prepuštena je dioničarima. Vremenskim ograničenjem od dvije godine od upisa u sudski registar ili od upisa preoblikovanja postiže se sigurnost da su dioničari dovoljno dugo članovi društva da bi mogli ocijeniti dali će preoblikovanje zadovoljiti njihove interese, a s druge strane vremensko ograničenje sprječava manipulacije po pitanju pravnog uređenja nastavka osnivanja dioničkog društva do kojeg bi moglo doći preoblikovanjem.¹⁰⁶

8.3 PREOBLIKOVANJE DIONIČKOG DRUŠTVA U DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Dioničko društvo može se preoblikovati u društvo s ograničenom odgovornošću odlukom glavne skupštine društva donesenom glasovima koji predstavljaju najmanje devet desetina temeljnog kapitala zastupljenog na glavnoj skupštini društva prilikom donošenja odluke o preoblikovanju.¹⁰⁷ Statutom može biti propisano da je za takvu odluku potrebna i veća većina ili da je potrebno ispunjenje nekih dodatnih pretpostavki. Ako postoje dionice više rodova, za odluku glavne skupštine biti će potrebna suglasnost dioničara svakog roda dionica. Dioničari svakog roda dionica donose o suglasnosti posebnu odluku, a sve dok dioničari svakog roda ne donesu te odluke, odluka glavne skupštine biti će bez učinka. Odluka mora sadržavati sve podatke koji su bitni za upis društva s ograničenom odgovornošću u sudski registar, a odlukom se mogu urediti i druge stvari poput imenovanja članova nadzornog odbora društva s ograničenom odgovornošću, članova uprave i slično.¹⁰⁸ Dioničari dioničkog društva preoblikovanjem postaju članovima društva s ograničenom odgovornošću te će u zamjenu za dionice dobiti poslovne udjele razmjerno nominalnom iznosu dionica svakog dioničara.¹⁰⁹

¹⁰⁶ Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020, str. 1738

¹⁰⁷ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 557. : (1) Dioničko društvo može se preoblikovati u društvo s ograničenom odgovornošću. (2) Odluku o preoblikovanju donosi glavna skupština društva glasovima koji predstavljaju najmanje devet desetina temeljnoga kapitala zastupljenoga na glavnoj skupštini prilikom donošenja odluke. Statutom se može odrediti da je za to potrebna veća većina, a može se zahtijevati i ispunjenje dodatnih pretpostavki. (3) Ako postoje dionice više rodova, za odluku glavne skupštine potrebna je suglasnost dioničara svakog roda dionica. Dioničari svakog roda dionica donose o suglasnosti posebnu odluku. Za to vrijede odredbe stavka 2. ovoga članka. (4) U zapisniku s glavne skupštine mora se navesti koji su dioničari osobno odnosno preko punomoćnika glasovali za odluku o preoblikovanju odnosno koji su dioničari uskratili svoju suglasnost na odluku o preoblikovanju

¹⁰⁸ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 558. : Odluka o preoblikovanju sadržava: 1. tvrtku dioničkoga društva i tvrtku društva s ograničenom odgovornošću, 2. imena i prezimena, odnosno tvrtke članova društva s ograničenom odgovornošću s naznakom nominalnih iznosa njihovih poslovnih udjela, 3. upućivanje na društveni ugovor koji je prilog odluci i čini njezin sastavni dio

¹⁰⁹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 559. : (1) Preoblikovanjem dioničkoga društva u društvo s ograničenom odgovornošću dioničari postaju članovima društva s ograničenom odgovornošću i u njemu zamjenom stječu

8.4 UPIS PREOBLIKOVANJA U SUDSKI REGISTAR I PRAVNI UČINCI UPISA PREOBLIKOVANJA U SUDSKI REGISTAR

Preoblikovanje se mora upisati u sudski registar. Prijava za upis preoblikovanja podnosi se registarskom sudu u kojem je upisano dioničko društvo. Prijava se podnosi nakon donošenja odluke o preoblikovanju i imenovanja uprave, a podnosi ju uprava, odnosno nadzorni odbor i predsjednik tog odbora.¹¹⁰ Nakon upisa preoblikovanja u sudski registar dioničko društvo nastavlja djelovati kao društvo s ograničenom odgovornošću. Nema prekida kontinuiteta jer ono nastavlja kao društvo s ograničenom odgovornošću s istim pravima, obvezama i pravnim odnosima kao i dioničko društvo. Dioničari postaju članovima društva s ograničenom odgovornošću, a u zamjenu za dionice dobivaju poslovne udjele kao utjelovljenje članstva u društvu s ograničenom odgovornošću. Treće osobe ne smiju biti oštećene preoblikovanjem.¹¹¹ Odlukom o preoblikovanju mogu se imenovati članovi nadzornog odbora društva s ograničenom odgovornošću ukoliko je društvenim ugovorom predviđeno da ga ono ima i članovi uprave.¹¹²

8.5 POBIJANJE ODLUKE O PREOBLIKOVANJU

Odluka o preoblikovanju može se pobijati kao i svaka druga odluka glavne skupštine. Dioničar ne može pobijati odluku o preoblikovanju zbog toga što mu nije plaćena novčana naknada za otkup njegovog poslovnog udjela ili zbog toga što ta naknada nije primjerena.¹¹³

poslovne udjele razmjerno nominalnom iznosu svojih dionica odnosno temeljnom kapitalu koji otpada na njihove dionice bez nominalnog iznosa. (2) Odlukom o preoblikovanju može se za neke dioničare odrediti nominalni iznos udjela koji nije razmjerni nominalnom iznosu njihovih dionica odnosno temeljnom kapitalu koji otpada na njihove dionice bez nominalnog iznosa, ako se s time izričito suglase dioničari koji su time oštećeni. Suglasnost se daje u obliku javnobilježničke isprave. (3) Na zamjenu dionica za udjele na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 230. stavka 3. i 4. i članka 364. stavka 1. i 2. ovoga Zakona.

¹¹⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 560. : (1) Nakon što se donese odluka o preoblikovanju društvo s ograničenom odgovornošću podnosi registarskom sudu prijavu za upis preoblikovanja u sudski registar. (2) Prijavi za upis preoblikovanja u sudski registar prilažu se: 1. odluka o preoblikovanju, 2. popis članova društva s naznakom nominalnih iznosa njihovih udjela, a ako dioničari nisu poznati, brojeve isprava o dionicama i udjele u društvu s ograničenom odgovornošću koji se na njih odnose, 3. ako je to potrebno, izjave iz članka 559. stavka 2. ovoga Zakona, 4. imena i prezimena članova uprave društva s ograničenom odgovornošću i njihovo prebivalište, te njihovi osobni identifikacijski brojevi. (3) Uz prijavu članovi uprave, odnosno izvršni direktori dioničkoga društva moraju izjaviti koliko je dioničara neposredno ili preko punomoćnika sudjelovalo u radu glavne skupštine, a koliko ih to nije učinilo.

¹¹¹ Na poslovnom udjelu imati će ista prava koja su imala na dionicama.

¹¹² Kada odlukom o preoblikovanju nisu imenovani članovi, članovi upravnog odbora i izvršni direktori dioničkog društva nastavljaju s članstvom u organima društva s ograničenom odgovornošću.

¹¹³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 562. st. 2. : Dioničar i društvo sporazumno utvrđuju novčanu naknadu za otkupljeni udio iz stavka 1. ovoga članka. Ne postignu li taj sporazum u roku od 30 dana od dana kada je

Ovakvom odredbom Zakona o trgovačkim društvima spriječava se da odnos pojedinog dioničara i društva zaustavi preoblikovanje jer se smatra da to pitanje nije odlučno za preoblikovanje. Svaki dioničar koji je glasao protiv preoblikovanja ima pravo zatražiti u roku od dva mjeseca od kada je objavljen upis preoblikovanja u sudski registar da društvo otkupi njegov poslovni udio plaćanjem primjerene novčane naknade.¹¹⁴ Pravo na otkup poslovnih udjela nema dioničar koji je glasovao za odluku ili koji se suzdržao od glasanja. Dioničar se može odreć prava na otkup poslovnih udjela. Odricanje od prava mora biti izričito, pisanom izjavom koja se daje društvu. Novčana naknada za poslovne udjele sporazumno utvrđuje društvo i dioničar, a ukoliko u roku od 30 dana od dana zahtjeva dioničara ne bude postignut sporazum, društvo mora dati primjerenu naknadu u novcu koju će u izvanparničnom postupku odrediti trgovački sud na zahtjev dioničara.

9 ZAKLJUČAK

Statusne promjene su opcionalni dio postojanja trgovačkog društva, one se mogu provesti, ali i ne moraju. Statusne promjene nisu nužne i zakon ih pravno uređuje kao neobvezatne, dakle dal' će se one provesti isključivo ovisi o interesima trgovačkog društva. Zajedničko svim statusnim promjenama trgovačkih društva je da se ne provodi likvidacija onog društva koje statusnom promjenom prestaje postojati. Članstvo se nastavlja u drugačijoj članskoj strukturi. Zakon o trgovačkim društvima statusne promjene vrlo precizno uređuje iz razloga što se statusnim promjenama može nanjeti znatna šteta vjerovnicima, članovima društva te trećim osobama. Stoga možemo zaključiti da iako je statusna promjena opcionalna, kada se trgovačko društvo odluči na statusnu promjenu, ona se mora provesti po Zakonu o trgovačkim društvima.

U ovom radu se pokušalo prikazati osnovno o svim statusnim promjenama sa naglaskom na statusnim promjenama dioničkog društva te širina statusnih promjena u hrvatskom pravnom sustavu. Statusne promjene motivirane su različitim razlozima, no možemo zaključiti kako postoji dovoljno različitih statusnih promjena sa različitim pravnim posljedicama za svako trgovačko društvo koje se odluči na statusnu promjenu.

dioničar postavio zahtjev iz stavka 1. ovoga članka, društvo je dužno dioničaru platiti primjerenu naknadu koju na prijedlog dioničara ili društva odredi sud. Pritom treba uzeti u obzir odredbu članka 211. ovoga Zakona. Više postupaka koji se vode sud će spojiti. Odredi li sud primjerenu naknadu, naložit će društvu da dioničarima koji su sudjelovali u postupku nadoknadi troškove potrebne za vođenje postupka.

¹¹⁴ Iz ove odredbe vidljiva je važnost utvrđenja koji je dioničar glasao protiv odluke jer ukoliko on nije sudjelovao u glasanju nema to pravo već bi eventualno mogao ustati tužbom za pobijanje odluke o preoblikovanju.

10 LITERATURA

Jakša Barbić: *Pravo društva, knjiga druga, Društva Kapitala, svezak II*, Organizator, Zagreb, 2020

Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22

Zakon o radu, Narodne novine, br. 93/14, 127/17, 98/19

Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21

Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, Narodne novine br. 151/2003, 110/2007, 45/2011, 143/2012